Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

7 МАЙ, ЖУМА № 88 (593). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

Кеча ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси ўз ишини бошлади

СУРАТЛАРДА: сессиядан лавҳалар. (ЎзА).

УН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ УН ИККИНЧИ СЕССИЯСИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

6 май куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси иш бошлади. Сессияни Олий Кенгаш Раиси Ш. М. Йўлдошев очди.

Сессия қатнашчилари вафот этган 397-сайлов ўрамидан депутат, Улуғбек номидаги Фарғона педагогика институтининг ректори А. Абдулҳамидов хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ҳурматладилар.

Мандат комиссиясининг раиси Ш. М. Мирзиёевнинг маърузаси юзасидан Олий Кенгаш янги сайланган республика халқ депутатлари Ж. Ауелханов (378-Чимқўрғон сайлов ўрами), Р. Аҳмедов (339-Учқизил сайлов ўрами), У. Аширбеков (491-Сарабий сайлов ўрами), И. Жўрабеков (190-Бўстон сайлов ўрами), М. Умурзоқов (397-Октябрь сайлов ўрами), А. Мухторов (444-Чекшўра сайлов ўрами), С. Норкин (50-Лисунов сайлов ўрами), Н. Тувалов (48-Сельмаш сайлов ўрами), Д. Ёдгоров (178-Олот сайлов ўрами) ваколатларини тасдиқлади.

Депутатлар сессия котибиятини сайладилар, кун тартибини тасдиқладилар.

Сессияда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади. Парламент аъзолари республика Президентининг нутқи юзасидан қарор қабул қилдилар.

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетининг раиси бўлиб ишлаган Э. Халилов сессияда республика Олий Кенгаши раисининг ўринбосари этиб сайланди.

Сўнгра Э. Халилов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Республика Конституциявий назорат комитетининг раиси Ш. Ўразаев Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида сўзга чиқди.

Парламент аъзолари Олий Кенгаш Халқаро ишлар комитетининг раиси П. Ҳабибуллаев маърузаси юзасидан республика Конституциясига мувофиқ бир қанча халқаро шартномаларни ва битимларни тасдиқладилар.

Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш комитетининг раиси Э. Хўжаев ер солиғи, суғурта ва Ўзбекистон Республикаси пул тизими тўғрисидаги қонунлар лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Пул тизими тўғрисидаги қонунни кўриб чиқиш чоғида Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Олий Кенгаш Деҳқончилик-саноат мажмуи ва сув хўжалиги комитетининг раиси Ш. Мирзаев сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида ахборот берди.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг раиси Б. Алламуродов сессия қатнашчиларини меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси билан таништирди.

Олий Кенгаш кўриб чиқилган лойиҳалар юзасидан тегишли қонунлар ва қарорлар қабул қилди.

Олий Кенгаш сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

6 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Швейцариянинг «Юбс» банки бошқаруви раиси доктор Н. Сенн раҳбарлигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

Суҳбат чоғида Президент меҳмонларга Ўзбекистоннинг бой иқтисодий имкониятлари ҳамда «Юбс» банки билан ҳамкорликнинг истиқболли соҳалари хусусида сўзлаб берди, бу ҳамкорлик ҳар икки томон учун ҳам фойдали бўлишини таъкидлади.

Жаноб Н. Сенн кўрсатилган ҳурмат-эътибор учун Президентга миннатдорлик билдириб, Ўзбекистон банклари билан «Юбс» банки ўртасидаги алоқалар ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди. Ўзи раҳбарлик қилаётган банк Ўзбекистондаги истиқболли лойиҳаларини амалга оширишда ҳисса қўшишга тайёр эканини билдирди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Б. Ҳамидов ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВ ЖАНОБЛАРИГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Тоғли Бадахшон мухтор вилояти аҳолиси номидан Сизга, Ўзбекистон Республикасининг ҳукуматига ва халқига инсонпарварлик ёрдами учун самимий миннатдорлик билдирамиз, бу ёрдам қардош халқ Тожикистондаги иқтисодий ва ижтимоий аҳволдан ташвишланаётганининг белгисидир. Бу ёрдам халқимиз учун катта маънавий мадад, икки халқ дўстлиги, ҳамжиҳатлиги, ўзаро ёрдамининг давоми ва ривожи ҳам бўлди.

Тожикистондаги бир тўда сиёсатчиларнинг бемаъни сиёсий найранглари натижасида келиб чиққан биродаркушлик уруши минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритди, республиканинг юз минглаб аҳолиси уйидан бош олиб кетиб, ўз юртида қочоққа айланди.

Ҳозир Тожикистоннинг ҳар бир жойида, шу жумладан Помирда ҳам чуқур иқтисодий ва ижтимоий танглик давом этмоқда. Помирнинг ўзида республиканинг турли минтақаларидан келган 80 минг нафардан ортиқ қочоқ бор. Бу Помир аҳолисининг ярмидан кўпроғини ташкил этади. Ҳаммасининг бошпанаси, тирикчилик манбаи йўқ.

Помир меҳнаткашлари республикани фалокатга олиб келган кучларни лаънатламоқдалар. Улар Тожикистон ҳукуматининг мамлакатдаги сиёсий ва иқтисодий турмушни барқарорлаштириш, тинчлик ва тотувликни таъминлаш йўлида қилаётган ҳаракатларини қўллаб-қувватламоқдалар.

Республикани юз берган вазиятдан олиб чиқишда МДҲ мамлакатлари ва айниқса қардош Ўзбекистон алоҳида ўрин тутишига ишончимиз комил. Помир учун ўзбек халқининг мадади иқтисодий ва ижтимоий танглиқдан чиқиб олишда ҳал қилувчи омил бўлади.

Бадахшон иқтисодий ва техникавий тараққиётининг бутун тарихи қўшни Ўзбекистон ва Қирғизистон халқлари билан боғлиқ. Халқимиз Бадахшонни шу республикалар билан боғлайдиган Помир йўлини ҳаёт йўли, деб атайди. Бинобарин бу йўл ҳозир ҳам вилоятда ҳаёт фаолиятини таъминлашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Бироқ республикадаги воқеалар ҳамда уларда бадахшонликларнинг иштироки тўғрисида ноxолис маълумотлар туфайли бу муносабатларга путур етиши мумкин эди.

Эндиликда биз халқларимиз ўртасида ҳамжиҳатлик ва ўзаро ишончга эришилади, деб умид қиламиз. Ўзбекистоннинг вилоятлари, биринчи навбатда қўшни Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятлари билан расмий равишда сиёсий ва иқтисодий ҳамкорлик йўлга қўйилади, деб умид қиламиз. Ҳозир айниқса вилоятни моддий-техника ва озиқ-овқат билан таъминлаш масалаларида бу вилоятларнинг мадади биз учун сув билан ҳаводек зарур. Ҳозирги вақтда ёнилғи-мойлаш материаллари етишмаётгани сабабли минглаб тонна озиқ-овқат вилоятдан ташқарида қолиб кетди, минглаб қочоқлар доимий истиқомат жойларига қайтиб кета олмаётирлар.

Халқимизни қўллаб-қувватлаб кўрсатган бу ёрдамингиз учун яна бир бор миннатдорлигимизни изҳор қиламиз. Сизга, Ўзбекистон халқига белгиланган мақсадларга эришишда катта ютуқлар тилаймиз.

Камоли эҳтиром билан,
Тоғли Бадахшон халқ депутатлари кенгашининг раиси
Ғ. ШАХБОЗОВ.

БУЮК МАҚСАД ЙЎЛИДАН ОҒИШМАЙЛИК!

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ 1993 ЙИЛ 6 МАЙ КУНИ РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам халқ депутатлари!

Ўзбекистон тарихида янги давр бошланди. Биз мустақилликни қўлга киритиб, эндиликда уни мустаҳкамлаш ва шунинг асосида янги, адолатли жамият қуриш йўлига ўтдик. Тарих шуни кўрсатадики, истиқлолнинг қадри доимо баланд бўлган. Бугунги шароитимизни осон деб бўлмайди. Биз жуда катта қийинчиликларни бошдан кечирдик. Олдинда яна қанчадан-қанча синовлар турибди. Бугунги мураккаб вазиятда танлаб олинган ва азалий миллий манфаатларимизга, халқимизнинг табиатига, онгига маъқул бўлган йўлдан адашмаслик чоралари ҳақида, Ўзбекистоннинг порлоқ истиқболга етиш йўли хусусиятлари тўғрисида гаплашиб олишимиз зарур деб ўйлайман.

Даставвал мақсадларимиз ҳақида сўз юритсак.

Мақсад дегани — халқни, миллатни бирлаштирувчи, йўлга бошловчи бамисоли бир байроқ. Бу байроқ бутун Ўзбекистон халқининг руҳини, ғурур-ифтихорини, керак бўлса, қудратини, орзу-интилишларини мужассамлантирадиган улуғ куч дир. Маълумки, аниқ, ҳаммани жипслаштирувчи, бошини бошига қўшувчи ягона мақсад бўлмаса, эл-юрт тарқаб, сочилиб кетади.

Давлатимизнинг, халқимизнинг, эл-юртимизнинг мақсади ўзининг улуғворлиги, ҳаётийлиги ва ҳаққонийлиги билан ҳаммамизни жалб этадиган бўлмоғи лозим. Токи халқни халқ, миллатни миллат қила билсин, қўлимиздаги буюк бир қуролга айлансин.

Баъзида энг олижаноб сўзлар ва ниятлар ҳам шунчаки қуруқ гап бўлиб қолаверади. Яқин ўтмишдаги озиқ-овқат программаси, уй-жой программаси, 20 йилда коммунизм жамиятини қурамиз, деган гапларни эслаб кўринг. Уларнинг нимаси ёмон эди? Яхши ниятлар эди, лекин сўз сўзлигича, ваъда ваъдалигича қолиб кетди. Чунки улар амалий имкониятлар билан асосланмаган ҳавойи гаплар эди, холос.

Бир нарсани яхши англаб олишимиз керак, азиз дўстлар. Шиорлар ҳар хил бўлади. Бир кунлик шиор ҳам бўлиши мумкин. Бир ҳафталик, бир ойлик шиор ҳам бўлади. Шиорлар борки, умри бир йилдан ошмайди.

Бизга бугунги кунда — истиқлолни қўлга киритиб, мустақилликни мустаҳкамлаш даврида энг зўр, умри боқий шиорлар керак. Уларда мақсадимиз аниқ ва равшан кўринмоғи лозим. Бу шиорни фақат бир хил, яъни унинг асли қандай бўлса, худди шундай талқин этиш мумкин бўлсин.

Халқимизни, жамиятимизни жалб қиладиган мақсадларни, яъни тараққиёт дастурини белгилар эканмиз, бу дастурга кўпчилик қандай муносабатда бўлмоғини билишимиз зарурдир. Бу дастур ишчига маъқулми? Деҳқонга-чи? Даштда қўй-қўзисини боқиб юрган чўпонга-чи? Муаллимлар, шифокорлар... хуллас, Ўзбекистонда яшаётган ва меҳнат қилаётган инсонларга бу дастур маъқул тушадими ёки йўқми? Ана шу саволга жавоб излашимиз керак. Бу муҳим масаланинг иккинчи томони ҳам бор: хўш, биз ўзимиз танлаган ва маъқул деб топган ғояни таърифлашга, тушунтиришга, одамларни шунга эргаштиришга тайёрмизми? Бу улуғ ғояни одамлар юрагига етказа оламизми, йўқми?

Хуллас, қалбга бориб етадиган, ғурурни, қад-қоматни тик этадиган, онгимизга ёруғлик бағишлайдиган буюк мақсад бўлсагина, биз барча ватандошларимизни ўзимизга эргаштиришимиз, жипслаштиришимиз, кейин эса тоғни ҳам талқон этишимиз мумкин.

Шуни комил ишонч билан таъкидлашимиз зарурки, олдимизда турган буюк вазифаларни, миллат ва халқ тақдирини белгиловчи, ҳар қайси тоифанинг, ҳар бир фуқаронинг юрагига етиб борадиган олижаноб мақсадларни шу бир ярим йиллик муддат — истиқлол даврида тугал англаб олдик.

Энди ана шу мақсадларни амалга ошириш учун тўғри, аниқ йўл керак. Адашишга, гоҳ у ёққа, гоҳ бу ёққа оғишиб юришга, ўтмиш хатоларини такрорлашга вақтимиз ҳам, ҳаққимиз ҳам йўқ. Бу йўл заминимизга, халқимизнинг удумларига, анъаналарига, турмуш тарзига, миллий идрок ва ифтихоримизга мос бўлиши шарт.

Йўл ва услуб танлаш бобида гап кетар экан, мен ўзим кўпинча Россиядаги воқеаларни ўйлайман. Уларнинг ҳам ниятлари яхши эди. Лекин, назаримда, улар йўл ва услуб танлашда хато қилдилар. Ислоҳот ўтказиш жараёнида инсон ва унинг ҳуқуқий талаблари, эҳтиёжлари, ҳимояси четда қолиб кетди. Оқибатда теран иқтисодий ислоҳотлар ҳақидаги гаплар бугун шунчаки афсонага айланди. Ишончу ихлос у ёқда турсин, халқнинг баъзи табақалари кўзига «ислоҳот» сўзи балодай кўриниб қолди.

Бу нозик масалада йўл қўйилган ҳар бир хато, майдагина бир қусур ҳам жуда қимматга тушиши мумкин.

Бизлар ана шундай вазиятдан тўғри хулоса чиқаришимиз лозим.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

Э. Ҳ. ХАЛИЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЭТИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Эркин Ҳамдамович Халилов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари этиб сайлансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 6 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЭРКИН ҲАМДАМОВИЧ ХАЛИЛОВ

1955 йилда Бухоро шаҳрида туғилди, ўзбек, маълумоти олий, 1977 йили Тошкент давлат университетини тугатган. Ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

Меҳнат фаолиятини 1977 йили Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси «Расу» махсус лойиҳа-конструкторлик бюросида муҳандисликдан бошлади. 1979 йилдан 1990 йилга қадар Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтида аспирант, кичик ва катта илмий ходим, шўъба мудири вазифасини бажарувчи бўлиб ишлади. Ўзбекистон халқ депутати. 1990 йилдан бери Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитасининг раиси.

ФЕСТИВАЛЬ ЯКУНЛАНДИ

Фарғонада «Талабалар баҳори-93» республика фестивали ниҳоясига етди. Унинг иштирокчилари Фарғона, Марғилон ва Қувасой шаҳарларидаги ишлаб чиқариш жамоаларида бўлдилар, талабаларнинг ҳаёти билан танишдилар, Шоҳимардонда ҳордиқ чиқардилар. Энг муҳими — ёшлар янада дўстлашиб олишди.

Анжуман қатнашчилари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номига мурожаатнома қабул қилдилар.

(ЎзА).

БИРИНЧИ КУН

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУХБИРЛАРИНИНГ СЕССИЯДАН РЕПОРТАЖИ

Олий Кенгашнинг ўн биринчи сессиясидан буён беш ой вақт ўтди. Бу катта муддат эмаслигини яхши биламиз. Аммо истиқлолга эришган, мустақиллик шароитида эндигина бир ярим йил яшаётган Ўзбекистон учун унинг аҳамияти беқиёсдир.

Ушбу йилнинг ўтган кунлари, таъбир жоиз бўлса нурли истиқбол учун кураш, изланиш ва интилиш даври бўлди, десак муболаға қилмаган бўламиз. Аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича янги-янги фармойишлар қабул қилинди. Ижодкорларни қўллаб-қувватлаш, тарихимиз бешигини тебратган улуғ алломалар юбилейларини ўтказиш, жиноятчиликка қарши кураш, қадриятларимизни тиклаш, озод юртга бўлган меҳр-муҳаббатни кучайтириш бобида қилинаётган ишлар айни халқнинг дилидаги гаплар бўлиб чиқди.

Ўзбекистоннинг дунё ҳамжамияти олдидаги нуфузи ва обрў-эътибори ошиб бораётганлигига ким шубҳа билдира олади? Республика раҳбарияти олиб бораётган

(Давоми 3-бетда).

БУЮК МАҚСАД ЙЎЛИДАН ОҒИШМАЙЛИК!

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ 1993 ЙИЛ 6 МАЙ КУНИ РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Очиқ ва рўй-рост тан олишимиз керак: мақсадни белгилашдан ҳам мақсад сари олиб борувчи тўғри ва оқилона йўл ҳамда услубларни танлаш вазифаси минг карра оғир.

Ҳурматли депутатлар! Ана шу вазифаларни, эзгу мақсадларни амалга ошириш учун, энг аввало, барчамизга боғлиқ, ҳамма нарсадан устун турувчи буюк бир муаммони ечишимиз, яъни **маънавий инқироздан чиқишимиз лозим.** Бу — энг шарафли ва энг оғир вазифалардан бири. Уни осонликча ҳал этиш қийин. Халқ шу вазифани тушунса ва бизга яқиндан туриб ёрдам берсагина ижобий натижага эришмоғимиз мумкин.

Шу аснода табиий саволлар туғилади. Бизлар асли киммиз? Олдимизга қўйилган буюк мақсадга муносиб одамлармизми? Истиқлол — мустақилликни эълон қилиб, энди дуч келадиган курашларга тайёрмизми ёки йўқми? Тағин, ўзимизни-ўзимиз алдаб юрган бўлмайлик? Шиор этиб юрган гапларимиз қуруқ, баландпарвоз сўзлар бўлиб чиқса-я?! Янгича, адолатли жамият қуришга қурбимиз етадими? Ярим йўлда ҳориб-чарчаб қолмаймизми?

Масалани ана шундай — кескин ва мардона қўйиш муддати келди.

Моддий ислоҳотлар, иқтисодий ислоҳотлар — ўз йўлига. Уларни ҳал этиш мумкин. Халқнинг таъминотини ҳам амаллаб туриш мумкин. Аммо маънавий ислоҳотлар — қуллик ва мутелик исканжасидан озод бўлиш, қадни баланд тутиш, ота-боболаримизнинг удумларини тиклаб, уларга муносиб ворис бўлиш — бундан оғирроқ ва бундан шарафлироқ вазифа йўқ бу дунёда!

Муҳтарам ватандошлар, сафдошлар!

Иморатнинг мустаҳкамлиги унинг пойдеворига боғлиқ — пойдевор қанчалик бақувват бўлса, иморат ҳам шунчалик узоқ ва маҳкам туради. Заиф пойдевор устига қурилган ҳар қандай муҳташам бино ҳам бир марта бўрон турса бас, ўша заҳоти қулаб тушади.

Халқимизнинг маънавий пойдевори — бўлажак давлатимизнинг таянчлари жуда қадимий ва жуда мустаҳкам. Буни ҳеч ким инкор қила олмайди. Тарихимиз неча-неча минг йилликларга бориб тақалади. Гапнинг индаллосини айтишимиз керак: айрим мамлакатларда одамлар ҳали лунги тутиб юрган даврларда бизнинг ота-боболаримиз юлдузлар жадвалини тузганлар!

Халқимизнинг таянчи — аждодларимиз қолдирган маънавий мероснинг ўзи бир катта хазина. Бу хазинадан оқилона фойдаланиш лозим. Аждодлар васиятига содиқ ва муносиб бўлмоғимиз керак.

Модомики шундай экан, илдизларимиз шу қадар чуқур кетган экан, демак, истиқлол иморатини ҳам ана ўшанга яраша юксакларга кўтаришга маънавий пойдеворимиз етарлидир. Оллоҳ ҳаммага ҳам бундай куч, бундай меросни беравермайди. Бу — Оллоҳ таолонинг миллатимизга ато этган буюк неъмати, шарофатидир.

Муқаддас истиқлол орзуларини амалга ошириш ва давлатимиз мустақиллигининг илк бунёдкорлари сафида бўлиш сиз билан бизга насиб этди. Ўзбекистон ўзининг буюк келажаги йўлида дастлабки тарихий қадамни қўйди. Энди ана шу йўлдан қатъият ва сабот билан қадам ташлайлик.

Олдимизда турган энг муҳим масала, бу — миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва ҳаётимизда татбиқ этишдир.

Миллий истиқлол мафкураси халқимизнинг азалий анъаналарига, удумларига, тилига, дилига, руҳиятига асосланиб, келажакка ишонч, меҳр-оқибат, инсоф, сабр-тоқат, адолат, маърифат туйғуларини онгимизга сингдириши лозим.

Шу билан бирга, бу мафкура халқимизда, ўзининг қудрати ва ҳимоясига суянган ҳолда, умуминсоний қадриятларга асосланиб, жаҳон ҳамжамиятидаги мутараққий давлатлар орасида тенг ҳуқуқли ўлароқ муносиб ўрин эгаллашига доимий интилиш ҳиссини тарбияламоғи керак.

Биз наслимизнинг келажаги — соғлом авлод учун кураш бошладик. Шу ном билан орден таъсис этдик ва махсус халқаро жамғарма туздик. Бу бежиз эмас. Соғлом деганда биз фақатгина жисман бақувват фарзандларимизни эмас, балки маънавий бой авлодни ҳам кўзда тутганмиз. Чунки ҳар тарафлама соғлом авлодга эга бўлган халқни ҳеч қачон енгиб бўлмайди. Буни ҳаммамиз яхши англаб олмоғимиз шарт.

Ягона ва кўп миллатли хонадонимиз — жонажон Ўзбекистонимиз олдида барчамизнинг фарзандлик бурчимиз борлиги маълум. Муқаддас ўзбек диёрида яшовчи ҳар бир киши ўзининг ана шу бурчини қалб кўри, ақл-идроки ва истеъдоди билан адо этиши ҳам қарз, ҳам фарздир.

Кадрлар танлашда — ватанпарварлик, халқпарварлик туйғуси бугун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Муҳтарам халқ депутатлари!

Мустақилликка эришилгандан кейин Ўзбекистоннинг халқаро ҳамжамиятда иштирок этиши учун катта имкониятлар очилди. Сиёсатимизнинг асосий мақсади — дунёга эшик очиш, жаҳон майдонига, тараққий этган давлатлар қаторига собитқадамлик билан кириб боришдир; ўзаро иқтисодий, маданий, илмий, савдо ва бошқа соҳаларда қизғин ҳамкорликни йўлга қўйишдир; Ўзбекистонни, унинг бой ўтмишини, маданиятини, ҳозирги кунини ва бу ерда амалга оширилаётган ўзгаришлар жараёнини дунёга танитишдир.

Бу борада биз Германия Федератив Республикасига яқинда қилган сафаримиздан кўп натижалар кутмоқдамиз. Дунёда ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий, ҳам маънавий соҳаларда энг йирик ва энг қудратли давлатлардан бири билан яқиндан алоқа боғлаганимиз — бу, аввало, мустақил Ўзбекистоннинг юксак бир поғонада тан олиниши ва мамлакатимиз олдида янги дарвозалар очилишидир, деб ҳисоблайман.

Биз **Германия раҳбарияти**, кўзга кўринган давлат арбоблари, сиёсатчилари, кучли фирмалар, савдо-сотиқ ва молия доиралари, жамоатчилик намояндалари билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Германиянинг Ўзбекистон билан ҳар томонлама алоқаларни ривожлантиришдан манфаатдорлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Ташқи сиёсатимиз тўғрисида гапирганда шуни таъкидлаб ўтмоқ керакки, бу соҳада барқарор ўсиш рўй берди ва муайян муваффақиятларга эришилди. Ўзбекистоннинг овози жаҳон узра баралла янграмоқда.

Шу билан бирга, бизнинг саъй-ҳаракатларимиз ҳаммага ҳам бирдек ёқавермаётганини айтмоқ зарур. Жаҳон сиёсати ва иқтисодиётида қудратли Ўзбекистоннинг бўй-бастини кўришни истамаётган кучлар ҳам бор. Улар, аввалгидек, бизга сўзларини ўтказишни, биздан хомашё манбаи ва ҳар қандай товарларни сотиш бозори сифатида фойдаланишни хоҳламоқдалар.

Ёдингизда бўлса, бир замонлар: «мана, совуқ уруш даври тугади, энди адолатли замонлар келади», деб ўйлардик. Совуқ уруш тугади, лекин зиддиятлар яширин, баъзида эса очиқ тарзда давом этаверди.

«Замона — зўрники» деган гап бор. Бизга бу дунёда хайриҳоҳ қарайдиганлар ҳам, ола кўз билан қарайдиганлар ҳам топилади. Агар ўзимиз ҳаракат қилмасак, мавжуд иқтисодий ва маънавий салоҳиятимиздан оқилона фойдаланмасак, тез вақтда ўзимизга муносиб кучга, қудратга кирмасак, жуда қийин бўлади. Бизга биров четдан келиб холисона ёрдам бермайди.

Бир нарсани яхши англашимиз керак: узоқ ва яқин қўшнилар давлатимизнинг кучига, келажагига ишонибгина бугун биз билан алоқа боғламоқдалар. Бундан ҳар қанча фахрланса арзийди. Бизнинг ўз мақсадимиз, ўз йўлимиз бор ва бу йўлдан ҳеч қачон қайтмаймиз.

Ҳурматли халқ депутатлари!

Барқарорлик ва тартиб-интизомни таъминлашга, Ўзбекистон халқи танлаган мақсадга эришишга кўмаклашувчи омиллар тўғрисида гапирганда минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалаларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқ керак.

Ўзларингизга маълум, шу йил январь ойида Тошкентда минтақамиз давлат бошлиқларининг учрашуви бўлди. У жаҳон сиёсий луғатига, харитасига янги — «Марказий Осиё» тушунчасини олиб кирди. Биз бу билан минтақа халқларининг манфаатлари азалий бирлигини тасдиқладик. Айни чоғда минтақанинг ҳар бир давлати мустақил ва ҳеч кимга қарам эмас.

Бизнинг тарихий томиримиз, анъаналаримиз, урф-одатларимиз бир. Халқларимиз минг йиллардан бери ёнма-ён ва иноқ яшаб келмоқда. Биз мингларча қон-қардошлик ришталари билан боғланганмиз. Бизнинг иқтисодий манфаатларимиз ҳам бир.

Марказий Осиё минтақаси аҳолисининг муносиб турмуш кечиришини таъминлаш, бекиёс табиий бойликларни, илм-фан, ишлаб чиқариш кучларини биргаликда ўз манфаатимизга ишлатиш, бир-биримизнинг азалий хусусиятларимизга зиён етказмаган ҳолда умум бахт-саодати учун куч-қудратларимизни мувофиқлаштириш, саъй-ҳаракатларимизни бирлаштириш — бундай олижаноб ва улуғ ниятлар, мақсадлар шу минтақада яшаётган халқларга мақбул бўлиши шак-шубҳасиздир.

Дўстлик ва бирдамлик, Марказий Осиё халқлари манфаатларининг бирлиги, — бу табиий ва объектив жараёндир. Бу жараёнга қаршилик кўрсатиш — сиёсий калтабинликдан бошқа нарса эмас.

Мустақилликни сақлаш ва янги жамият қуриш ишида доимо ҳушёр бўлишимиз лозимлигини қардош Тожикистон фожиаси кўрсатмоқда. Бу фожиа ҳозирги кунда жуда катта қийинчиликлар эвазига бартараф этилмоқда. Хавф ортда қолди, дейишга чамаси ҳали вақт эрта.

Ўзбекистон раҳбариятининг бу борада тутган йўли худди ана шундан келиб чиққан. Қардош республика Олий Кенгаши биздан ёрдам сўради. Ҳурматли депутатлар, ҳукуматимиз ўтган сессияда Тожикистонга ёрдам бериш тўғрисида сизлар қабул қилган қарорни бажармоқда. Халқимизда «қўшнинг тинч — сен тинч» деган нақл бор.

Мен Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош котиби жаноб Бутрос Ғолийга хат ёзиб мурожаат қилдим. Тожикистон ишларига Афғонистон томонидан аралашувни тўхтатиш учун дарҳол чоралар кўришни қатъий тавсия этдим. Аҳволни узил-кесил барқарорлаштириш масаласига ҳар томонлама ёндашмоқ зарур. Зеро, алоҳида-алоҳида тадбирлар кутилган натижаларни бермайди.

Ҳозир Тожикистонда БМТнинг махсус вакиллари иш олиб бормоқда. Улар Тожикистон — Афғонистон чегараларидаги аҳволни, шунингдек, масаланинг бошқа жиҳатларини ҳам ўрганмоқдалар. Биз бундан буён ҳам қардош қўшнимизга давлат йўли билан ҳам, жамоат ташкилотлари йўли билан ҳам қўлимиздан келганича инсонпарварлик ёрдамини бераверамиз.

Азиз дўстлар!

Бугунги вазиятда Россиядаги аҳволни пухта таҳлил этиб, унинг дунёдаги буюк давлатлардан бири эканини ва бизга кўп томонлама яқин эканини асло унутмаслигимиз лозим. Россия Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатида доимо эътиборли ўрин тутади.

25 апрель куни бўлиб ўтган референдум Россия халқларининг аксарияти янгича сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар тарафдори эканини кўрсатди. Жамиятдаги туб демократик ўзгаришларни амалга оширишда, бозор иқтисодиётини шакллантиришда, мустақил давлатлар ўртасида ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли муносабатларни ўрнатишда Ўзбекистон Россия билан маслакдошдир. Россияда бўлаётган воқеалар ва ўзгаришларнинг Ўзбекистондаги вазиятга маълум таъсири бор. Бунинг сабаблари ҳаммангизга маълум. Кўпгина йирик-йирик корхоналаримиз ва тармоқларимиз бугун таъминот борасида бу алоқаларни сақлашдан манфаатдор.

Бизларни ташвишга солаётган бир муаммо бор. Бу — Россиядаги собиқ Иттифоқ шаклини яна тиклаш ва бугун мустақил бўлиб, истиқлол йўлида қадам ташлаётган, эркин нафас олаётган давлатларни эски қолипга қайтариш кайфиятларининг кучайиб кетаётганидир. Бу кайфиятни эски тизимни қўмсаб турган ва бош кўтараётган кучларнинг ҳаракатида яққол кўриш мумкин. Турли далиллар ва кучлар ишга солинмоқда. Матбуотда ташвиқот кундан-кунга кучайиб бораётир.

Нима эмиш, бугунги қийинчиликдан, иқтисодий инқироздан, танқислик ва етишмовчиликлардан фақат собиқ Иттифоқ таркибига қайтиш билангина қутулиш мумкин экан!

Табиий савол туғилади: Ўзбекистон етмиш йил мобайнида текин хомашё макони эди, хўш, ўша Иттифоққа Ўзбекистон ва умуман Ўрта Осиё минтақаси собиқ марказ ва бошқа республикаларни яна субтекин хомашё билан таъминловчи сифатида қайтадими? Сизлар шуни хоҳлайсизларми, жаноблар ва ўртоқлар!

Ўзбекистоннинг ўз бойлигига ўзи эга бўлгани, шу бойликларни ўз халқи манфаати учун, келажак авлод учун, буюк бир давлат, адолатли жамият қуриш учун ишлатаётгани кўпчиликка ёқмай қолаётгани, бу ҳол, айниқса, ана шу бойликлардан жудо бўлганларда норозилик уйғотаётгани бизларга аён.

Яқинда ойнаи жаҳон орқали бир россиялик академик-сиёсатчи айтган гаплар одамни ҳайратга солди: «Мустақил давлатлар истиқлолга роса тўйиб, яна албатта Иттифоқ таркибига қайтишга мажбур, чунки уларда бошқа илож йўқ» эмиш! Шунақа одамларга аниқ ва кескин қилиб савол бермоқчиман:

— Айтинглар, истиқлол ҳавосига, озодликка, эркинликка тўйиш мумкинми ўзи?

Яқинда Тошкент давлат университети профессор — ўқитувчилари ва талабаларининг матбуотда босилган мурожаатномасида жуда тўғри ва одамнинг юрагига етиб борадиган шундай сўзлар айтилган: «биз мустақилликнигина эмас, тилимизни, динимизни, бутун маънавиятимизни йўқотиш даражасига етган эдик. На чор ҳукумати, на қизил империя салтанати Туркистон халқларининг тараққий топишини ҳеч қачон истаган эмас. Ер ости ва ер усти бойликлари ададсиз, тупроқлари ҳосилдор, табиати жаннатмисол бу ўлка ҳалол, очиққўнгил, меҳмондўст ва айни пайтда меҳнаткаш халқи билан биргаликда 130 йил давомида мустамлакачилик азобини тортиб келди...».

Шунинг учун ҳам эски партия, совет тўрачилигини соғиниб қолган ва отдан тушса ҳам эгардан тушмай келаётган баъзи кимсаларнинг собиқ Иттифоққа қайтиш ҳақидаги гоҳ очиқ, гоҳ пинҳон гап — сўзларига жавобан «орқага қайтиш йўқ. Йўл битта — олға бориш» деган гап ҳаммамизга маъқулдир.

Азиз халқ депутатлари!

Республикада фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувликни таъминлаш ички ва ташқи сиёсатимизнинг муҳим таркибий қисмидир. Бусиз бизнинг давлатимиз ва унинг 22 миллионли кўпмиллатли халқи олдида турган улуғ мақсадларни амалга ошириб бўлмайди. Неча бор айтганман ва яна бир бор таъкидлаб айтаманки, ҳар бир ўзбекистонликнинг осойишталиги ва фаровонлиги учун, бахтли ҳаёт кечириши учун қўлимдан келганича хизмат қилишга тайёрман. Миллий тотувликни барбод этишга қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракат амалдаги қонунларга мувофиқ қаттиқ жазоланади.

Халқнинг бирлиги, жипслиги, тинч-тотувлиги бизнинг бебаҳо бойлигимиздир.

Фуқаролар тотувлиги хусусида гап кетар экан, бу ерда биз барча сиёсий кучлар, жамоат ҳаракатлари, диний жамоаларнинг ҳам ўзаро аҳиллигини тушунамиз. Ички зиддиятлар кучайиб кетган айрим қўшни давлатларнинг заифлиги ҳам худди ана шу нарсани таъмин эта олмаганлик оқибатида содир бўлди. Буни ҳаммамиз, аввало, Россия мисолида кўриб турибмиз.

Очиқ айтиш керак: бизда ҳам сен — мусулмон, сен — кофир деган хуружлар бошланган эди. Айримлар динни қурол этиб сиёсатга аралашишга уриндилар. Тўғрисини айтсак, бундай ҳаракатлар четдан туриб орамизни бузадиган кучларнинг уринишлари натижаси эди.

Шу ўринда мен Президент сифатида юртимизда осойишталикни ва хонадонларимизда тотувликни барқарор этишда дин пешволарининг — жоме масжидларидан то кичик қишлоқларда фаолият кўрсатаётган имомларнинг хизматларини алоҳида таъкидлашни истардим. Бугунги сокин вазиятда уларнинг хизмати катта.

Инсофли, диёнатли, адолатли дин пешволаримиз билан гаплашиб, уларнинг кўнглини билиб, бизни бир-биримизга қарши гиж-гижлашни истайдиган кимсаларга айтмоқчиман:

— Йўқ, жаноблар! Ҳаракатингиз зое кетади! Эл тинчлиги ва ҳалол меҳнат — биз учун муқаддас иймоннинг узвий бир қисмидир!

Муҳтарам халқ ноиблари!

Ҳақли бир савол туғилади: хўш, бизда иқтисодий ислоҳотлар қандай кетяпти? Бирор ижобий натижа борми?

Бор. Яхши, қувонса бўладиган натижалар бор. Ўтган йили бюджетимизда узилиш бўлмади. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш мўътадил қолди, ҳатто 1 фоиз ошди. Енгил саноатда 17 фоиз ўсишга эришдик.

Бировнинг ҳолига кулиш яхши эмас. Лекин таққосласак айб бўлмас: биз бу кўрсаткичларга собиқ СССРнинг бошқа республикаларида ишлаб чиқариш суръати 50—60 фоиз пасайиб кетган бир пайтда эришдик.

Мисол учун: ҳамдўстлик давлатларида 1992 йили нефть қазиб чиқариш газ конденсатини қўшиб ҳисоблаганда, 1991 йилдагига нисбатан 14 фоиз, газ эса 3 фоиз камайди. Шу йилнинг дастлабки ойларида нефть қазиб олиш 15 фоиз қисқарди. Бу ҳол асосий нефть маҳсулотлари — автомобиль бензини, дизель ёқилғиси, ёқиладиган мазут ишлаб чиқариш камайиб кетишига олиб келди.

Ўзбекистонда эса бу даврда аксинча — нефть, газ қазиб чиқариш кўпайди. Нефть — газни қайта ишлаб, маҳсулот олиш йўлга қўйилди. Масалан, ўтган йили нефть чиқариш 16 фоиз, 1993 йилнинг биринчи чорагида эса 9,4 фоиз кўпайди. Газ қазиб чиқариш 2 фоиз ошди — шу йилнинг биринчи чорагида мазут чиқариш 1,5 марта ошди, бензин, дизель ёқилғиси, шунингдек, қора металл прокати, кўпгина кимёвий қоришма ва бошқа маҳсулотлар анча кўпайди.

Бозор иқтисодиётини шакллантириш ва ривожлантириш биз учун энг асосий йўналишлардан. Унинг негизида эса давлатнинг асосий ислоҳотчи сифатида фаол иштирок этиши орқали бозорга ўтиш жараёнини босқичма-босқич амалга ошириш принципи ётади. Бунда ҳар бир босқичга маълум шарт-шароитлар, зарур ҳуқуқий асослар яратилиши лозим.

Хусусий мулкчиликка ҳам муносабат ўзгарди. У мулкнинг бошқа шакллари қаторида тўла эътироф этилди ва ҳуқуқий ҳимояга олинди. Бозор муносабатларини шакллантириш, тадбиркорлик ва ташқи иқтисодий фаолиятни жадаллаштириш, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ва акциялаштириш жараёнларини ривожлантирмоқ учун ҳуқуқий асос яратувчи қонунлар мажмуи қабул қилинди.

Бозор инфраструктурасининг дастлабки куртаклари — биржалар, тижорат банклари, суғурта компаниялари, савдо уйлари, турли ширкатлар, кичик ва қўшма корхоналар пайдо бўлди ҳамда синовдан ўтди.

Республикада корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёни ҳам бозор муносабатларининг ривожланишига ёрдам бермоғи лозим. Бугунги кунда унга фақат савдо, маҳаллий саноат ва маиший хизмат тармоқларигина эмас, балки амалда барча халқ хўжалик тармоқларининг корхоналари киритилган.

Натижада корхоналарнинг ташкилий-ҳуқуқий шакллари ўзгариб, яъни давлат корхоналари акцияли, ижара, коллектив корхоналарга айлантирилибгина қолмасдан, балки мулкдорларнинг янги, «учинчи» қатлами вужудга келмоқда. Ижара ва акциядор корхоналарда ишловчиларнинг ўртача сони 210 минг кишидан ортиб кетди, хусусий корхоналарда ишловчилар сони қарийб 50 минг кишини ташкил этади. Кичик бизнес соҳасида 200 мингдан ортиқ одам ишламоқда.

Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни янада такомиллаштириш бошланди. Йил бошидан буён 300 дан ортиқ совхоз давлат тасарруфидан чиқарилди. Уларнинг кўп қисми жамоа ва кооператив хўжаликларига айлантирилди. Қолганлари ижарачиларга берилди ёки мулкчиликнинг бошқа турларига айланди. Апрелнинг бошларига келиб қишлоқ хўжалигида 12,5 мингдан ортиқ деҳқон (фермер) хўжаликлари тузилган бўлиб, уларга 112 минг гектар ер бириктирилган эди. Йилнинг охирига бориб давлат тасарруфидан чиққан қишлоқ хўжаликларининг сони 700 тадан ошиши лозим.

Бироқ, тўғрисини айтиш керакки, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, акциядорлар жамоасига айлантириш ишлари ғоят сусткашлик билан бормоқда...

Ҳозирги вақтда давлат корхоналарини мулкнинг бошқа шаклига ўтказиш йўлидаги тўсиқлар олиб ташланди, зарур қонуний ҳужжатлар қабул қилинди, ташкилий шарт-шароитлар ҳам яратилди.

Ҳурматли депутатлар!

Турмушимизда кечаётган ислоҳотлар, ижобий силжишлар ҳақида гапирар эканмиз шу ўзгаришларнинг асосий омиллари, шартлари, хусусиятлари, борингки, аҳамиятига тўғри баҳо беришимиз зарур.

Ислоҳот бобидаги беш принципимизни кўпчилик мутахассислар тўғри баҳолаётганининг гувоҳимиз.

Ислоҳотларимизнинг асосий шарти бўлмиш биринчи принципимиз, бу — иқтисоднинг устунлигидир.

Сиёсатбозликка берилмасдан, ҳар хил мафкуравий тазйиқлардан ҳоли иқтисодий ислоҳотни амалга оширишимиз, аҳволимизни, турмуш даражамизни юксалтиришимиз керак.

Шу принцип билан чамбарчас боғлиқ бўлган ислоҳот йўлидаги яна бир муҳим принцип — шартимиз ҳақида сўзламоқчиман.

Амалга оширилаётган ислоҳотларнинг ижтимоий йўналиши, адолатлилиги ҳар бир фуқаронинг онгига, шуурига етиб бориши зарур.

Буюк аждодимиз Амир Темур айтганларидек: «Бир кунлик адолат — юз кунлик тоат-ибодатдан афзалдир». Шундагина бу ислоҳотлар олға сурилади ва бу ислоҳотларни жорий қилишда кенг омма иштирок этади.

Бу борада ўтган сессиядан бери кўзга ташланадиган талай ишлар қилинди.

Жорий йилнинг фақт биринчи чорагида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тадбирларига қилинган ҳаражат 35 миллиард сўмдан ошиб кетди. Бу маблағлар нималарга сарфланди? Сарфланган соҳалар жуда кўп. Улардан фақат асосийларини айтай. Аҳолига зарур озиқ-овқат ва бошқа моллар нархларидаги фарқни қоплашга 23 миллиард сўмдан кўп пул сарфланди. Шундан мактаб ўқувчиларига бепул нонушта бериш ва уларни имтиёзли овқатлантиришни ташкил қилишга 2 миллиард сўмдан ортиқ, талабаларнинг имтиёзли овқатланишига 440 миллион сўм сарфланди. Бундан ташқари, коммунал хизматлар бўйича тўловларнинг ва шаҳар транспортида юриш ҳақининг қопланмаган қисмига ҳам бюджет ҳисобидан шу мақсадлар учун 4,5 миллиард сўм ажратилди.

Болали оилаларга, келин-куёвларга қарийб 4 миллиард сўм миқдорида компенсация (товон пули) тўланмоқда — камқонлик дардига чалинган ҳомиладор аёлларни, ёш болаларни ва ёлғиз нафақачиларни бепул овқатлантириш учун бу йил бюджетдан 300 миллион сўмдан кўпроқ пул сарфланди.

Булар озмунча маблағ эмас. Ижро идораларининг вазифаси ана шу маблағларнинг ўз ўрнида ишлатилишини таъминлашдан иборат. Ўйлайманки, ижтимоий ҳимоя масалалари депутатларнинг қаттиқ назорати остида бўлади.

Нарх-наво тинимсиз ўсаётгани туфайли иш ҳақи мунтазам равишда қайта кўриб чиқилаётганини ҳам аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тадбирлари сирасига қўшиш керак. Шу йил январь ойидан бошлаб республикада маошнинг ягона тариф сеткаси жорий қилинди. Бундан меҳнатга ҳақ тўлаш системасини тартибга солиш, турли касб ва тоифадаги ходимларнинг иш ҳақида муайян объектив нисбатни белгилаш мақсади кўзланган. Бу эса энг кам иш ҳақи миқдорини ҳам қатъий белгилаш имконини беради.

1992 йил мобайнида нарх-наво ўсишини ҳисобга олиб иш ҳақи, нафақалар ва стипендияларни ошириш тўғрисида 6 марта қарор қабул қилинди. Шу мақсадлар учун 150 миллиард сўмдан ортиқроқ пул сарфланди. Шундан 85 миллиард сўми бюджет маблағларидир. Иш ҳақи ва нафақаларнинг охирги 20 фоиз оширилиши йилнинг биринчи чорагида қарийб 20 миллиард сўмни талаб қилди. Буларнинг ярми бюджет маблағлари ҳисобидан қопланди.

Ҳурматли дўстлар!

Ҳар қайси жамият келажакни кўзлаб яшайди ва унинг пойдеворини имкон қадар мустаҳкамроқ қуришга ҳаракат қилади. Шу нуқтаи назардан қараганда давлатимиз, жамиятимиз эришган буюк ютуқ — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бўлди!

Тўлиқ ишонч билан айтиш мумкинки, Конституция — барча иқтисодий ислоҳотларнинг ҳам, маънавий ислоҳотларнинг ҳам тамал тоши бўлиб хизмат қилади.

Ўйлаб кўрайлик, дўстлар! Россияда бўлаётган беадад тортишувларнинг сабаби — ислоҳотларнинг ҳуқуқий пойдевори йўқлигида эмасми? Бу юрт аҳли ҳалигача конституциясини қабул этишга улгурмади. Эндиликда, жамиятдаги сиёсий кучлар тарқоқ бир ҳолатга келган пайтда уни кўпчиликка маъқул топтириш ва айниқса қабул қилиш жуда оғир кечади.

Муҳтарам халқ депутатлари!

Ўзбекистон Конституциясини ишлаб чиқиш ва уни муҳокама этишда бутун халқимиз иштирок этди. Бу машаққатли ва катта саботни талаб этадиган ишда сизлар — халқ ноибларининг муносиб хизматларингизни яна бир марта таъкидламоқчиман ва халқимиз номидан сизларга миннатдорлик изҳор этмоқчиман

Бу ҳужжат энг илғор ғояларни ўзида жо этганини, унинг энг демократик анъаналар асосида яратилганини бугунги кунда бутун жаҳон тан олмоқда. Мана беш ойдирки, ана шу буюк ҳужжатга таяниб яшамоқдамиз. Унинг ҳаётбахш таъсирини ҳар қадамда аниқ сезиб турибмиз.

Конституциямизга асосан Конституциямиз талаблари билан қиёслаб тайёрланган ва мазкур сессиямизда сиз, ҳурматли депутатлар кўриб чиқадиган янги қонун ва қарорлар ҳаётимизда, ўтказаётган ислоҳотларимизда албатта ўзининг муносиб ўрнини олади, деб ўйлайман.

Ҳурматли ноиблар!

Ислоҳотларнинг ҳуқуқий негизлари бақувват, деб айтдик. Мустақиллик эълон этишдан олдин ҳам, кейин ҳам бизлар бир қанча фармон ва қонунлар чиқардик. Бугун уларнинг қайси даражада бажарилаётганини текширишга ҳам кўп нарса боғлиқ.

Агар биз қонун чиқарсагу, унинг ижроси бўлмаса — унда нима деган одам бўламиз? Халқ қонунга қандай ишонади? Ижро этилмаган қонун кимга, нимага керак?

Иқтисодий зарарни у ёққа қўйиб турайлик, лоқайдлик етказадиган маънавий зарарни нима билан ўлчаса бўлади?

Афсуски, ҳурматли депутатлар, бизнинг қонунчилик борасидаги меҳнатимизнинг қадрига етмайдиган, бепарво, лоқайд, калтабин раҳбар ва фаоллар борки, улар билан орани очиқ қилиб олишимиз керак.

Мустақил республикамизнинг қонунлари, Конституция талаблари, Президент фармонлари айрим жойларда эътибордан четда қолганини кўриш қийин эмас. Бунга ҳар қайси вилоятдан, туманлардан, кўпгина хўжаликлардан етарли мисоллар топиш мумкин.

Ўз вақтида қаттиқ чора-тадбир кўрилмаса, бундай салбий оқимнинг олди олинмаса, қабул қилинган қарорларнинг баҳоси икки пул. Ўзимизнинг ҳам обрўйимиз бундан баланд бўлмайди. Мансабдорлик умримиз ҳам узоқ чўзилмайди.

Ҳурматли юртдошлар!

Биз жиноятчиликка қарши аёвсиз кураш бошладик. Республика Президенти девони ва бошқа давлат ташкилотларига бу ишларимизни маъқуллаб, уларни дадил давом эттиришимизни талаб этиб минглаб хат ва телеграммалар келиб турибди.

Талончилик ва ўғрилик қилаётган, инсонлар йиққан мол-мулкни дўқ-пўписа билан тортиб олаётган, рэкет билан шуғулланаётган шахсларнинг қилмишини қандай изоҳлаш мумкин? Мансабни эгаллаб, ундан иложи борича фойда олишга интилаётганларни ким дейиш мумкин? Ҳатто бошқарув ва ҳокимият идораларидаги айрим лавозимдорлар ҳам ана шундай кишиларни ўз ҳимоясига олаётганига нима дейсиз? Халқ фаровонлиги учун тиним билмай ишлашдек шарафли масъулиятни англамаган, ўзларига билдирилган ишончни оқламаган ҳокимларни кўриш айниқса ачинарли эмасми?

Халқ вақтинча давом этаётган қийинчиликларга чидаши мумкин, лекин билиб қўйилик, такроран айтаман: адолатсизликка чидамайди! Буни унутиш масъул лавозимдаги шахсни бамисоли устунлари чириб қолган бинога ўхшатиб қўяди.

Халқ қаллоб ва юлғичларни кўриб-билиб турибди ва ҳеч қачон кечирмайди. Халқнинг сабр-тоқати чексиз эмас, қилмиш-қидирмиш деганларидек жиноятчиларга айбига яраша жазо бериш даркор. Жиноий жазодан қутилиб қолиш мумкин. Аммо, худонинг қаҳри, халқ нафрати ва лаънатидан қочиб қутулиб бўлмайди. Халқнинг назаридан қолиш, ҳаром йўл билан орттирилган бойлик бир кунмас бир кун муқаррар тешиб чиқади.

Азиз халқ вакиллари!

Ҳозирги кунда ҳар бир раҳбар кадрининг қанчалик масъулият билан ишлаши ҳамда соф виждонлилигига кўп нарса боғлиқ. Раҳбар фаолиятини баҳоловчи бош мезон унинг ишни ташкил қила билиш қобилиятидир. Раҳбар ишни шундай ташкил қилсинки, одамлар: ҳа, бу халқ фаровонлиги йўлида ғамхўрлик қилувчи ва уни ҳамма нарсадан юксак қўювчи раҳбар, дея олсин.

Бир гапни алоҳида таъкидламоқчиман. Илгари раҳбарларнинг обрўсини унинг лавозими, ўтирган биноси, ёнида туриб қўлловчи тирговичлари ҳал қилган бўлса, бугун шуни аниқ тушунишимиз лозим — қуруқ савлату, ўзганинг ёрдами билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Сабаби — бугун халқимиз анча сезгир ва савияси ҳам аввалги эмас, — ўсган, ўзгарган.

Шуни айтишим керакки, раҳбарларнинг кўпчилиги республикамиз олдида турган оғир масалаларни тушунади ва янгичасига ишлашга ҳаракат қилмоқда. Аммо орамизда бировларнинг пинжига кириб олиб, ҳеч ким билан муносабатни бузмасликни шиор қилган кимсалар ҳам борлигини дангал айтиш керак. Улар ҳар қандай сиёсат, ҳар қандай ҳокимиятга бирдек мослашиб кетавериши мумкин. Қариндош-уруғлари ва таниш-билишларининг илтимосини халқнинг, оддий кишиларнинг эҳтиёжидан юқори қўювчи худбин, масъулиятсиз кишилар ҳам бор.

Йўқ, ислоҳотимизнинг тақдирини асло булар ҳал этмайдилар. Бизда она Ватан манфаатларини ҳар нарсадан устун қўювчи чинакам ватанпарварлар, буюк Ўзбекистон давлатини барпо этиш ишига чексиз содиқ кишилар бор. Келажак шуларнинг қўлидадир.

Азиз дўстлар!

Раҳбарнинг ишига халқ ўзи баҳо беради. Энг олий ҳакам — вақт. Раҳбарлик лавозимига кўтарилган кишиларнинг энг буюк, энг муқаддас вазифаси — уни тарбия қилган, билим берган, юксак мартабага олиб чиққан халқига сидқидилдан хизмат қилиш.

Яна бир эски касаллигимиз ҳақида ҳам икки оғиз гапирмасам бўлмайди. Президент, Президентлик лавозимида ўтирган одам ҳам сизга ўхшаган бир инсон. Уни доҳийлаштириш шарт эмас. Умуман, мен сохта обрўга қаршиман.

Афсуски, кейинги пайтларда менинг шахсимни улуғлаш касали пайдо бўляпти. Бундай ҳаракатга ўтган кишилар, эҳтимолки, яхшилик қиляпман, деб самимий ўйласалар ҳам, аслида менга душманлик қиляптилар. Сезиб қолдимки, кўчаларда ҳам битта-иккита суратларим пайдо бўляпти. Бунга чек қўйиш керак.

Агар менинг камтарона хизматим маъқул бўлса, халқимизга минг бор қуллуқ, таъзим қиламан. Лекин, биродарлар, бу — менинг раҳбарлик бурчим, халқимга фарзандлик бурчим.

Кейинги пайтларда яна бир ҳол ўта расм бўлди: турли-туман мажлис ва йиғилиш иштирокчилари номидан республика Президентига садоқат изҳор этувчи хату мурожаатномалар кўпайиб кетди.

Йўқ, биродарлар, бунақаси ярамайди! Агар ҳаммамиз яхши ишласак, ишимиз халқимизга манзур бўлса, элнинг оғирини енгил қилсак — шунинг ўзи кифоя.

Хулоса шуки, раҳбар шахс, айниқса, энг олий раҳбар бу касалликка берилмаслиги лозим. Ақли жойида бўлса, узоқни кўра билса, бу иллатга ўз вақтида қарши туриши керак.

Бу шундай ёмон ва маккор дардки, унга чалинган одамнинг тузалиши қийин, уни иситмаси чиққан пайтидаёқ бартараф этмаса, кейинги хуружи кучайиб кетиши мумкин.

Ўз қадрини билган раҳбар мақтовга зор эмас. Албатта, юртга бош бўлиш ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Бу ҳам — Оллоҳнинг иноятi. Худо берган оғир, масъулиятли бурчни оғишмай, доҳийлик касалига берилмай, ҳалол адо этиш учун жуда катта ақл-идрок ва фаҳм-фаросат керак.

Ҳамонки юртимизда яхши ишлар бўлаётган экан, ислоҳотларнинг мароми тузук экан, келинглар, Президент Каримовни эмас, унга ишониб овоз берган халқимизни, меҳнаткаш ва бардошли халқимизни улуғлайлик!

Муҳтарам дўстлар!

Бизнинг энг улуғ мақсадимиз, энг улуғ ғоямиз, энг улуғ шиоримиз шуки, **Ўзбекистоннинг битта йўли бор: мустақилликни мустаҳкамлаб, истиқлолни мустаҳкамлаб — олға бориш.**

Мафкурамиз, тутган йўлимиз, бор ғайратимиз ана шу улуғвор ниятга йўналтирилиши керак. Халқимизни, барча сиёсий кучларни, жамоат ташкилотларини якдил, бир жон, бир тан қиладиган ғоя ҳам аслида шу.

Биз бугунга қадар анча ишларни амалга оширдик, Олдимизда эса бундан ҳам улканроқ вазифалар турибди.

Аввал айтиб ўтганимдек, бизни танлаган йўлимиздан ҳеч ким ҳеч қачон қайтаролмайди. Зотан, Ватанга бўлган меҳру муҳаббат ҳар қандай муаммони ечишга, ҳар қандай ёвуз кучни енгишга қодирдир. Энди ортга йўл йўқ. Ўзбекистон истиқболини собитқадамлик билан барпо этмоғимиз зарур. **Бу йўлда иккиланмоқ, манфаатпарастликнинг майда-чуйда ташвишларига ўралашмоқ — Ватанга, халққа келажак авлодга хиёнат бўлади!**

Ўзбекистон манфаати ҳар қандай шахсий манфаатдан баландлир. Ватанга хизматкор бўлайлик! Нақадар буюк замонда яшаётганимизни унутмайлик!

Бугун биз истиқболдаги буюк мамлакат — Ўзбекистоннинг бўй-бастини режалаб турибмиз. У эртага қандай бўлиши сизу бизнинг бугунги ҳаракатимизга, тадбиркорлигимизга, иймону виждонимизнинг поклигига ва Ватан манфаатини шахс манфаатларидан қай даржада устун қўя олишимизга боғлиқдир.

Биз истиқлол шарофати билан кўп қадриятларни — иймонимизни, миллий ғуруримизни, озодликни, бир сўз билан айтганда, парвардигорни чинакамига танидик. **Эндиги вазифа — боболаримизнинг поймол этилган орзу-умидлари ҳаққи, авлодларимизга, сизу бизнинг фарзандларимизга бутун дунё билан теппа-тенг бўйлашадиган буюк Ўзбекистонни мерос қилиб қолдирмоқдир.**

Истиқболдаги Ўзбекистон — Ватан озодлиги насиб этмаган боболаримизга улуғвор ҳайкал бўлажак! Ўзбекистоннинг шуҳратига шуҳрат қўшувчи фарзандларимизга муқаддас бешик бўлажак!

Ватан кўнглимизда бўлса, Оллоҳ ишимизга ҳамиша мададкор бўлғай!

ОЛИЙ КЕНГАШ СЕССИЯСИДА

«Халқ сўзи» мухбирларининг репортажи

БИРИНЧИ КУН

(Давоми. Боши 1-бетда).

ички ва ташқи сиёсатга тан берувчилар эса тобора кўпаймоқда. Осиё ва Ғарбнинг ман-ман деган мамлакатлари билан иқтисодий шартномалар имзоланди. Хорижий юртларда бизга, биз билан қилинадиган ҳамкорликка қизиқувчилар кўп.

Ана шу самарали фаолият ўлароқ маишатимиз бироз танглашган бўлса ҳам ижтимоиётда орқага кетишга йўл қўйилмади. Айрим соҳаларда кетга тисарилиш рўй берса ҳам муайян тармоқларда илгарилаш кўзга ташланиб турибди. Собиқ иттифоқ таркибида бўлган жуда кўп мамлакатларда бутун-бутун корхоналар тўхтаб қолаётган, ишлаб чиқаришда ўпирилишлар юз бераётган бир шароитда бу ҳазилакам гап эмас.

Табиийки, бу ишларнинг бошида юртбошимиз Ислом Каримов турибди. Унинг ақлу заковати, раҳбарлик салоҳияти туфайли республикамиз бозор иқтисодиёти қийинчиликларидан жабру-жафосиз ўтмоқда. Ейиш-ичишимиздан, кун кечиришимиздан нолимасак бўлади.

Олий Кенгашнинг ўн иккинчи сессияси очилиши олдидан депутатларнинг хотиржамлиги, вазмин-босиқлик кайфияти боисини ҳам шундан излаш керак. Умуман, Олий Кенгаш анжуманларида ўзини кўрсатиш, танқид билан шуғулланиш ўрнига босиқлик, ўзаро ҳурмат-эътибор, холислик қарор топаётганлиги сайловчиларга манзур бўлмоқда. Куч бирликда, якдилликда. Ҳар ким ҳар қаёққа тортавергани билан арава жойидан жилиб қолмайди. Халқ ноиблари бу ҳақиқатни қалбан чуқур тушунган кўринишади. Улар сессияда биринчи бўлиб сўз олган Президентимиз Ислом Каримовнинг маърузасини диққат-эътибор билан эшитишди. Республикамиз бугун қай аҳволда турибди? Эртага бизни нима кутади? Ижроия ҳокимияти қандай режалар билан яшаяпти? Иқтисодиётда кўтарилиш бўладими? МДҲ давлатлари, ташқи дунё билан муносабатларимиз қай аҳволда? Кадрлар сиёсатида талабчанликни кучайтиришнинг боиси нимада? Озод юрт, ватанни ардоқлаш, қадрига етиш учун тарбиявий ишларга зўр бериш керакми? Президентимиз маъруза қилар экан, бугунги кунда долзарб бўлиб турган ана шу каби жуда кўп масалаларга тўхталиб ўтилди.

Бу галги сессия кун тартибига киритилган масалаларнинг кўплиги билан ҳам ажралиб туради. Уларнинг саноғи 50 тага етди. Яна шуниси ҳам борки, бу масалаларнинг аксарияти қонун лойиҳаларидир. Бозор иқтисодиёти қонунчилик билан жиддий шуғулланиш кераклигини тақозо этаяпти. Келгусида ерга муносабат қандай бўлиши керак? Банклар ва банк фаолияти-чи, мулкчиликнинг меъзони нималардан иборат? Турар жой фондини хусусийлаштириш қандай қонун-қоидаларга таянади? Сессия ана шу каби бугунги кун муносабатларида пойдевор бўлиб қоладиган ўнлаб қонун лойиҳаларини муҳокама қилиши керак.

Тўғри, гарчанд Ўзбекистон халқ депутатларининг бу машварати кеча очилган бўлса ҳам ноиблар бир неча кундирки, сессия руҳи билан яшаб, фаолият кўрсатишаяпти. Аввало, анжуманнинг барча ҳужжатлари уларга вақтида етказиб берилди. Йиғин олдидан жойларда сайловчилар билан учрашувлар бўлиб ўтди. Олий Кенгаш қўмиталари етакчилари, котибияти ходимлари, қонун лойиҳасини тайёрлаш гуруҳлари аъзолари вилоятларга бориб, кун тартибидаги масалаларни муҳокама қилдилар. Барча таклифлар атрофлича ўрганиб чиқилиб, лозим топилганлари ҳужжатларга киритилди. Қонун лойиҳалари комитет мажлисларида қайта-қайта муҳокама қилингандан кейингина сессия эътиборига ҳавола этилди. Анжуманнинг кўпгина ҳужжатлари матбуотда эълон қилинди. Олайлик, фақат «Ер солиғи тўғриси»даги қонун лойиҳаси муҳокамаси мобайнида 600 га яқин таклиф ва мулоҳаза олинди. «Жамиятни ахборотлаштириш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси эса бир қатор таклифлар ноиблар эътиборига ҳавола этилган ҳолда муҳокамага киритилди. Бу жараён бир томондан қонунларнинг пишиқ пухталигига ёрдам қилса, иккинчи томондан ноиблар ўртасида тушунмовчиликлар юз бермайди, кераксиз баҳс-мунозаралар бўлишининг олди олинади.

Шу боис «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ноиблар томонидан қониқиш билан билан кутиб олинди. Зотан ушбу маҳкама иқтисодиёт, ижтимоий ва маънавий соҳаларнинг самарали фаолият кўрсатишига, қонунлар ижро этилишига, олий мажлиснинг қарорлари-ю, Президент фармонлари бажарилишига раҳбарликни таъминловчи ҳокимият органидир. Юртимизда ижро интизомининг кучайиши, сўз ва иш бирлигини таъминлашда унинг роли беқиёс. Ушбу муҳим ҳужжат қабул қилиниши билан ана шу кенг кўламли ишларни бажаришнинг ҳуқуқий асоси яратилади.

Сессия муҳокамасига киритилган энг муҳим масалалардан бири «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги қонун лойиҳасидир. Маълумки ўтган сессияда жаҳон сиёсий айвонида янги демократик мамлакат пайдо бўлганлиги ва халқимизнинг истиқлолу озодлигидан далолат берувчи асосий қонунимиз қабул қилинган эди. Бу конституциянинг муқаррар устунлигини таъминлаш эса республиканинг конституциявий суди зиммасида бўлади. Назоратнинг Олий суд идораси ҳақидаги ҳужжат айрим таклифлар инобатга олинган ҳолда қабул қилинди. Шунингдек, анжуман қатнашчилари сессиянинг биринчи куни тушгача Ўзбекистон Республикасининг бир қатор мамлакатлар билан тузилган шартномаларини ҳам якдиллик билан ратификация қилдилар.

С. МУҲИДДИНОВ,
И. ХУДОЕРОВ.

ЛОЙИҲА ПИШИҚ—ПУХТА БЎЛСА ВАҚТ ОЗ КЕТАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИДА ИШТИРОК ЭТАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ АНА ШУНДАЙ ДЕЙИШМОҚДА

Эшдавлат САФАРОВ, Узун район ҳокими, Ўзбекистон халқ депутати:

— Ўзбекистон мустақил давлат сифатида бир қанча мамлакатлар билан шартномалар имзолади. Мазкур сессия муҳокамасига Ўзбекистон Республикасининг Қирғизистон, Тожикистон ҳамда жаҳоннинг бир қанча давлатлари билан дўстлик, яхши қўшничилик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномаларни ратификация қилиш ҳақидаги масалаларнинг қўйилиши ҳам бежиз эмас.

Мен нега сўзимни айнан ана шу масаладан бошладим? Президент Ислом Каримов таъкидлаганидек, халқда, «Қўшнинг тинч, сен тинч», деган нақл бор. Жаҳон давлатчилик тажрибаси шуни кўрсатяптики, ҳар бир мамлакат энг аввало қўшниси билан барча соҳаларда мустаҳкам алоқа ҳамда дўстлик муносабатлари ўрнатиши даркор экан.

Бундан анча йил аввал таниқли ҳинд киноактёри билан суҳбатлашишга тўғри келган эди. Мен унга: «Нега ҳинд киноларида ҳинд халқининг ҳаёти бўрттириб кўрсатилади», деб савол бердим. У кулиб: «Ҳинд халқи кўриб бир яйрасин. Зора, шундан кейин унда жўшқин руҳ ва келажакка ишонч туйғуси пайдо бўлса, деган умидимиз бор», деб жавоб берган эди.

Ўзбекистон ҳозир мураккаб ислоҳотлар жараёнини бошдан кечирмоқда. Лекин бизни эртага порлоқ истиқбол кутаётганини ёддан чиқармаслигимиз керак. Президент Ислом Каримов олиб бораётган ислоҳотлар ўз мевасини бера бошлайди: дастурхонимиз янада серфайз ва баракали бўлади. Шундай экан кишилар кайфияти ва руҳини тобора баланд кўтаришимиз керак.

Узун Тожикистон билан қўшни район бўлгани учун у ердаги воқеалар бизга тинчлик ва осойишталик ҳамма нарсадан муҳим эканлигини кўрсатди. Шундай экан ҳар биримиз учун аҳиллик ва бирликдан ҳам зарурроқ юмуш бўлмаслиги даркор.

Ҳошим ТЕШАБОЕВ, Андижон бройлер паррандачилик бирлашмаси директори, Ўзбекистон халқ депутати.

— Баъзилар сессия тугаганидан кейин мендан шунча қонун лойиҳаларини қандай қилиб икки ёки уч кунда қабул қилиб улгурасизлар, деб сўрашади. Билган одам учун аслида унинг ҳеч қандай ҳайратланадиган жойи йўқ. Агар қонун лойиҳаси пишиқ-пухта тайёрланган бўлса, унинг учун яна беш ёки олти кун вақт сарфлашдан кимга фойда?

Бу борада Олий Кенгаш комитетларида яхши тажриба йўлга қўйилган: депутатлар сессия муҳокамасига қўйиладиган янгиликлардан ўз вақтида воқиф бўлишади ва шундай йўл билан барча масалалар сессиягача тайёрлаб қўйилади.

Камина Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитети аъзосиман. Бизнинг комитет томонидан сессия муҳокамасига тўртта масала киритилган. «Жамиятни ахборотлаштириш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси эса юртимизда биринчи маротаба қабул қилинмоқда. Уларни тайёрлаш жараёнида баҳоли қудрат иштирок этганман. Таниқли мутахассисларнинг фикрига кўра у ёмон тайёрланган эмас. Сессия мухокамасига киритилган барча қонун лойиҳалари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

Сайёра БОБОМУРОДОВА, Ғаллаорол паррандачилик фабрикаси бошлиғининг ўринбосари, Ўзбекистон халқ депутати.

— Мазкур сессия биринчи иш куни натижалари ёмон бўлмади: ўнга яқин қонун лойиҳаси муҳокама қилиниб, тасдиқланди.

Биласизми, сессиядан сессияга ўтган сайин депутатлар ўзларини биз орзу қилган хорижий давлат парламентидаги депутатлар сингари тутишмоқда. Тўғри, улар даражасига етиш учун анча фурсат керак. Қолаверса, у биздан катта куч ва билим талаб қилади. Лекин бола она қорнидан тушган заҳоти олим ёки мутахассис бўлиб қолмайдику, Ўқийди, изланади.

Эртага сессия деган куни мен аъзо бўлган Агросаноат комплекси ва сув хўжалиги комитетида шу комитет томонидан тайёрланган қонун лойиҳалари муҳокама қилинган эди. Менда юқоридаги фикр ана шу куни пайдо бўлди. Чунки депутатлар алоҳида банд ёки бўлим нари турсин ҳар бир сўз устида узоқ баҳслашишди. Бу яхши ҳодиса.

Мунисахон ЭРГАШЕВА, Жалолқудуқ районидаги Ёрқишлоқ қишлоқ Кенгаши ижроия комитети раиси, Ўзбекистон халқ депутати.

— Мен аёл киши бўлганлигим учун сўзимни «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилганлигига қаратмоқчиман. Президент Ислом Каримов «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» номли китобида юртимизнинг келажагига тиргак бўладиган асосий восита соғлом авлод бўлишини жуда тўғри таъкидлаганлар. Вақт, замон шафқатсиз. У биз саноғини аниқ билмайдиган давр мобайнида неча-неча минглаб кишиларни елкасида олиб юрмади. Шундай экан вақти келиб бизнинг ишларимизни авлодларимиз давом эттиришади, биз эришишга улгураолмаган муваффақиятларга улар эришадилар. Соғлом авлод эса соғлом наслдан пайдо бўлади. Шундай экан, оналаримизга умуман жамиятнинг ҳар бир шахсига алоҳида диққат-эътибор қаратмоқ жоиз. «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши эса, ана шундай эътибор сари қўйилган катта қадамлардан бири, деб ҳисоблайман.

Партиянинг мақсади—ижтимоий тараққиёт

5 май куни Тошкентда Ўзбекистон Халқ Демократик Партияси Марказий Кенгашининг пленуми бўлди. Унда марказий тафтиш комиссиясининг аъзолари, партиянинг республика Олий Кенгашидаги депутатлар гуруҳи ҳам ҳозир бўлди. Йиғилганлар орасида партия аъзолари бўлган вилоятларнинг ҳокимлари, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари бор эди.

Пленумда бир неча масала кўриб чиқилди. «Партиянинг асосий мақсади — буюк келажакка эга бўлган давлат сифатида Ўзбекистоннинг камолоти йўлидаги тараққиёт ва янгиланиш» масаласи энг муҳим мавзулардан бири эди. ХДП Марказий Кенгашининг биринчи котиби М. Расулов маъруза қилди. Партия Республика Президенти, Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Раиси И. Каримовнинг давлат мустақиллигини мустаҳкамлашга, иқтисодий ислоҳотларни ўтказишга, фуқаролар ва миллатлар ўртасида тотувликни таъминлашга қаратилган сиёсий йўлини ва амалий фаолиятини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлиги таъкидланди. Маҳаллий партия ташкилотларига — республика раҳбариятининг иқтисодиётни бозор муносабатлари изига ўтказиш йўлини амалга ошириш соҳасидаги ишни кучайтириш вазифаси қўйилди. Айни вақтда аҳолининг фаровонлигини ошириш, унинг ижтимоий ҳимояланишини таъминлаш тўғрисидаги ғамхўрлик Халқ Демократик партиясининг мақсади бўлиб қолаверади.

Пленум ишида шу куни Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Марказий Кенгаши сиёсий ижроқўмининг аъзоси этиб сайланган Республика Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков қатнашди.

(ЎзА мухбири).

ИККИ АВЛОД УЧРАШУВИ

Тошкентнинг Чилонзор районида турли ташкилот ва муассасаларда тез-тез ёшларнинг катта авлод вакиллари билан учрашувлари ўтказилиб турилади.

Ёшлар камолотида муҳим роль ўйновчи бундай учрашувларни район халқ таълими бўлими билан маҳалла комитетлари биргаликда ташкил этишмоқда. Яқинда шундай тадбирлардан бири 103-мактаб-гимназияда бўлиб ўтди. Бу сафар билим даргоҳига меҳнат ва уруш фахрийлари таклиф этилдилар.

Улар — 3-Украина фронтининг десантчиси, Прага ва Венани фашист босқинчиларидан озод этишда иштирок этган халоскорлардан бири Муҳитдин Саъдуллаев, фронтдан қайтган ярадорларни даволаган врач Собира Мажидова ҳамда ўз жанговар йўлини Москвани ҳимоя қилишдан бошлаб, Берлингача борган, 1-Украина фронтининг пиёда-аскари Неъмат Аъзамов, Кавказ фронти таркибида жанг қилиб, Нальчик ва Кубанни озод этишда иштирок этган пулемётчи Маҳамат Мирзааҳмедовлар эди.

Учрашувга, шунингдек, уруш ва меҳнат фахрийларининг район кенгашига раислик қилаётган, уруш даҳшатларини кўриб қайтган, Ғофур Каримов ҳамда ғалабани Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ва самолётсозлик заводларида ишлаб таъминлаган меҳнат фахрийлари ҳам ташриф буюрдилар.

Айниқса, Освенцим концлагерининг 164, 794-рақамли асири Леонид Стоградский ва Леонид Циқаловларнинг ҳаяжонли ҳикоялари болалар қалбида чуқур из қолдирди. Ахир улар гўдак ёшларидан аёвсиз оғир меҳнат ва инсон боласи чидаши қийин бўлган концлагер қийинчиликларини бошларидан кечирганлар...

Бу учрашув Шомаҳмудовларнинг катта оиласига оламча севинч олиб кирди. Чунки тадбирга тўрт ёшли эвара Александр бобаси Александр Бунин билан биргаликда таклиф қилинганди. Ҳаммадан ҳам қувончлиси ҳадемай кичик Александр ҳам шу мактабда таҳсил ола бошлайди.

Байрам олди тантанасида чет эллардан ҳам меҳмонлар иштирок этишди. Италиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Карло Унгаро, Россия элчихонаси маслаҳатчиси В. И. Макаров, ГФР элчихонасининг маданият масалалари бўйича маслаҳатчиси Герберд Штаутлар ўз чиқишларида мактаб ўқувчи ва ўқитувчилар коллективини фашизм устидан қозонилган ғалаба байрами билан қизғин қутладилар. Ўз хизмат вазифаларида давлатларимиз ўртасида ўзаро ҳамкорликнинг такомиллашуви ва ер юзида барқарор тинчлик сақланишига сидқидилдан хизмат қилажакларини билдирдилар.

Учрашув охирида Чилонзор район ҳокимлиги вакиллари район олимпиадаси ғолибларига «фахрий стипендиялар» топширдилар.

В. АПАСОВА.

• Касаба уюшмалари ҳаёти

ҲУКУМАТ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси билан Касаба уюшмалари республика федерациясининг кенгаши ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалалар хусусида битим имзоланди.

Ижроия ҳокимият билан энг оммавий жамоат ташкилоти кўп йиллан бери фаол ҳамкорлик қилиб келмоқда. Меҳнаткашларни ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, меҳнат низоларини ҳал этиш соҳасидаги долзарб масалаларнинг биргаликда ҳал этилиши ижобий натижалар бермоқда.

Бу битим аҳолининг турмуш даражасини таъминлашда, уни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишда ҳамкорлик қилишни кўзда тутади. Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида пул қадрсизланаётгани ва бошқа салбий жараёнлар пайдо бўлаётгани муносабати билан ишловчилар учун маошнинг ягона жадваллари жорий қилинади, энг оз иш ҳақи даражаси, пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар аниқ вужудга келаётган шароитга қараб мунтазам равишда қайтадан кўриб чиқилиши белгилаб қўйилди. Минтақа аҳолисини иш билан таъминлаш муаммоларига эътибор берилди.

Республика янги иқтисодий муносабатларга ўтиши касаба уюшмаларининг маданий-маърифий муассасаларини айниқса қийин аҳволга солиб қўймоқда, ҳолбуки бу муассасалар ҳар бир кишига хизмат қилиши керак. Шу сабабли Вазирлар маҳкамаси Касаба уюшмалари билан биргаликда клубларни, маданият уйлари ва саройларини, кутубхоналарни, жисмоний тарбия-соғломлаштириш ва шу каби муассасаларни қўшилган қиймат ҳамда даромад солиқларидан озод қилиш масаласини кўриб чиқиш ва аста-секин бу солиқлардан озод қилиш ниятидадир.

Меҳнаткашларнинг ижтимоий ҳимояланишини кучайтириш учун Жамғарма банкларидаги омонатлар юзасидан қўшиладиган фоиз миқдорини кўпайтириш масаласини кўриб чиқиш режалаштирилмоқда. Битимда меҳнат аҳлининг у ёки бу ҳуқуқлари ва кафолатларини мустаҳкамлаб қўйиш учун ижтимоий масалалар юзасидан қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатларни биргаликда тайёрлаб, республика Олий Кенгаши муҳокамасига тақдим этиш кўзда тутилган.

Вазирлар маҳкамаси билан Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши экология хавфсизлиги, меҳнаткашларнинг дам олиши масалаларини биргаликда ҳал этиш ниятидадирлар. Ёш авлодга алоҳида эътибор берилади. Дам олиш масканлари ва лагерларини ёзги соғломлаштириш мавсумига тайёрлаш юзасидан аниқ-равшан режалар белгиланди. Бу соҳада корхоналар, колхоз ва совхозлар, ташкилот ва муассасалар кўп иш қилишлари керак. Байналмилалчи жангчилар, Чернобиль фалокатини тугатиш қатнашчилари, соғломлаштиришга ва даволанишга муҳтож бўлган бошқа тоифа кишилар эътиборсиз қолдирилмайди.

В. ДРАЧЕВ,
(ЎзА мухбири).

ГЎШТНИНГ НАРХИ АРЗОНЛАШАЯПТИ

Ҳазорасп матлубот жамияти раҳбарлари ва унга қарашли ёрдамчи хўжалик чорвадорлари гўшт нархини апрель ойидан бошлаб анчага туширишди. Бўрдоқичилар асраган қорамолларнинг гўшти эндиликда матлубот жамиятига қарашли дўконларда ҳар килоси 320 сўмдан сотилмоқда.

Гўшт нархи пасайтирилишининг талай сабаб ва омиллари бор. Чунончи, ўтган йили ёрдамчи хўжалик чорвадорлари қорамоллар бош сонини бузоқ олиш ҳисобига қирқ фоиз кўпайтириб, жами 400 бошга етказдилар. Асосий эътибор ферма ишчилари сонини эмас, ем-хашак етиштирувчилар сафини оширишга қаратилди. Бу эса гўшт етиштириш харажатларини сезиларли камайтириш, ферма чорвадорлари иш унумини анча ошириш, энг муҳими гўшт ва озуқа миқдорини кескин кўпайтириш имконини берди. Нарх ва таннархни арзонлатишга олиб келган омиллар ана шу.

Хазорасплик матлуботчи бўрдоқибоқарлар ўтган йили аҳоли дастурхонига 56 тонна гўшт етказиб бердилар. Бу йилнинг дастлабки тўрт ойида эса яна 25 тонна гўшт сотилди. Ҳозир ҳар куни эл дастурхонига 400 килограмм гўшт етказиб берилаяпти.

Ф. ЙЎЛДОШЕВ,
ТошДУ журналистика кулиёти толиби.

ТЕРАН ФИКРЛАШНИ ТАҚОЗО ЭТАДИ

Ўтаётган ҳар бир кунимиз тарих. Унга эришган ютуқларимиз, қилган хайрли ишларимиз муҳрланиб қолади. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси кун тартибидаги масалалар билан танишиб, уларнинг нечоғлиқ муҳим эканлигига амин бўлдим.

Мен ноибларимиздан ҳар бир қонунни қабул қилишда жиддий мулоҳаза билан иш тутиш, ҳар томонлама фикрлаш, қатъий қарорга эришишларини истайман. Чунки кейинчалик қонунларни ҳаётга тадбиқ этишда йўл қўйилган камчиликлар панд бермасин. Қолаверса, ҳуқуқий давлат барпо этаётган эканмиз, қонунлар устиворлигига эришишимиз лозим. Шунда демократия қарор топади, адолат мезони бузилмайди.

Н. АШУРОВ,
Андижон шаҳар Ёшлар Иттифоқи Кенгашининг раиси, шаҳар кенгаши депутати.

ЛУҚМА

ИМЛО «ИСЛОҲОТЧИ»ЛАРИ

Очиғини айтсам, сўнгги пайтда байналмилал, шу жумладан русча сўзларни ўзбек тилида қандай ёзиш кераклигини билмай қолдим. Бир газетада «роман», иккинчисида «рўмон», деб ёзилган. Бунинг қайси бири тўғри, қайсиниси нотўғри — ҳеч ким индамайди.

Билишимча, агар имлода ислоҳот қилинадиган бўлса, бу ҳақда ҳукумат даражасида қонун ёки қарор қабул қилиниши керак эди. Аҳвол шундай қолаверса, эрта-индин иншо ёки баён ёзган талаба ва ўқувчиларнинг имлоси тўғри-хатолиги қандай баҳоланади? Улар у ёки бу газета-журналда бирор сўз, атама худди шундай ёзилганлигини даъво қилиб туришса, муаллим нима жавоб қилади?

Сўз қандай талаффуз этилса, шундай ёзишга мойиллик, эҳтимол бу билан ўзини тилимиз софлиги учун «фидойи» қилиб кўрсатишга ҳаракат қилаётган бу «ислоҳотчи»лар жорий этаётган «янгиликлар» у қадар беозор эмас. Бунга бир мисол тариқасида «район» атамасининг «ноҳия» муқобили ишлатилиши воқеасини олиб кўрайлик. Атамақўмнинг ҳозиржавобсизлиги сабабли айрим тил «жонкуярларининг» ташаббуси билан «ноҳия» сўзини ишлатиш анчагина оммалашиб кетди. Ташкилот, идора, муассасаларнинг муҳрлари, иш қоғозлари, кўрсаткич лавҳаларидаги «район» «ноҳия»га алмаштирилди. Бунга қанча маблағ совурилганини бир ҳисоблаб кўрайлик. Ниҳоят, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси матнида «район», менинг фикримча, жуда адолатли равишда «туман» деб аталиши қайд этилди.

Шундай экан, ўзбек тили ёзувида ҳам тилшунос олимларнинг нуфузли хулосаларига асосланган ҳукумат қарорлари қабул қилинмасдан бемалол, ўз хоҳишича, «ислоҳот»лар қилаверишига чек қўйиш пайти келмадими? Ахир бундай ўзбошимчаликлар билан ёшларимизни чаласавод қилиб қўймаймизми?

Ўрни келганда нима учун ҳали ҳам қатор оммавий ахборот воситаларида атамақўм тасдиқлаган атамалар ўрнига ўша «ихтиро қилинган» сунъий сўзлар ишлатилаётганлигини қандай тушуниш мумкин?

Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ДЕПУТАТЛИК ҲАЛОВАТ ЭМАС

ЯХШИЛИК ҚИЛИШГА ШОШИЛИНГ

Атрофимизда кечаётган воқеа-ҳодисотлар замирига синчков бир назар солсак, ҳар қандай қутлуғ ва эзгу ишлар бошида фидойи инсонлар турганлигининг гувоҳи бўламиз.

Фидойилик ўзининг шахсий ҳузур-ҳаловатидан кечиб, ватан, халқ ва умуммманфаат йўлида таъмасиз тинмай меҳнат қилаётган ҳар бир инсон фаолиятига хос фазилатдирки, у илм-маърифатга қаратилган бўлса, ўн чандон фойдалироқдир.

Вақт ва шароит нуқтаи назаридан имконсиздек бўлиб туюлган ишларни бошлаб, зўр иштиёқ билан елиб-югуриб юрган Равшан ака Раҳмоновни кўрсам, хаёлимга бу одам шунча куч-иродани қаердан олар экан, деган иштибоҳ ўтади.

1982 йилда Навоий шаҳрида Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти филиали очиш ҳақида қарор қилинганди. Ўшанда у қисқа муддат ичида пойтахтдаги олий ўқув юртларидан қолишмайдиган замонавий иккита ўқув даргоҳига, талабалар ётоқхонасига эга бўлишига кўпчилик ишонмаган ҳам эди. Шубҳаю гумонлар ўз йўлига: бугун собиқ филиал ўзбек, қозоқ, рус тили ўқитувчилари, математиклару адабиётчилар, техник муҳандислару бошланғич синф мураббийлари тайёрлайдиган мустақил институтдир. Унинг раҳбари Р. Раҳмонов ташаббуси ва саъй-ҳаракатлари туфайли ҳар қандай дорилфунун биносидан қолишмайдиган, бутун шарт-шароитга эга янги бино лойиҳалаштириб, қурилиш бошланиб кетганлиги вилоят маданий-маърифий ҳаётида салмоқли воқеа бўлди.

— Инсонда ҳамиша юрт тақдирига масъуллик туйғуйи уйғоқ бўлмоғи керак,— дейди олим.— Ватан бу — бизнинг еримиз, дарёмиз, тоғу даштларимиз, улуғвор меъморий обидаларимизу буюк аждодларимизнинг муқаддас хотираларидир. Ана шундай бебаҳо бойликларимиз ҳеч зиён-заҳа етмасдан бўлғуси авлодларимиз мулки бўлиши учун бугун бутун ватандошлар бир ёқадан бош чиқариб якдил, ҳамфикр бўлмоғимиз лозим.

Дарҳақиқат, Равшан ака 80-йилларнинг охирида Самарқанду Бухоронинг жону қон томири бўлган Зарафшон дарёсини муқаррар экологик фалокатдан огоҳ этувчи жамоатчилик ҳаракатини бошлаб, бугунги кунгача унинг фидойи ҳимоячиси бўлиб турибди. 1989 йил олимнинг республика «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ҳафталигида эълон қилинган «Зар кокилли Зарафшон қани?» публицистик мақоласи катта шов-шувга сабаб бўлган эди. Олим ушбу мақолани шунчаки ном чиқариш учун ёзмаганлигини ўзининг бу соҳадаги кейинги қадамлари билан исбот этди. Олти нафар номзод ичидан Ўзбекистон халқ депутати қилиб сайланган Равшан Раҳмонов биринчи сессиядаёқ Зарафшон дарёсини ҳимоя қилиш ҳақиа қарор қабул қилинишини кўтариб чиқди. Сессиялар минбаридан қайси мавзуда сўзламасин, ҳамиша Зарафшон дарёси муаммосини четлаб ўтмади.

Халқ депутати сифатида Навоий вилояти, айниқса, унинг марказида собиқ Иттифоққа қарашли химия корхоналари томонидан вужудга келтирилган оғир экологик вазиятни бартараф этиш, соғлиқни сақлаш, дам олиш масканларини барпо этиш, таълим тизимини ислоҳ қилиш масалаларида ҳам ўзининг матбуотдаги сўзи ва турли вазирликлар орқали шу соҳалар учун ундирган маблағию амалий фаолияти билан воҳада катта обрў-эътибор қозонди.

— Президентимизнинг бундан икки йил муқаддам республикамизнинг турли тоифадаги раҳбарларига қарата айтган: одамларга яхшилик қилишга шошилинг, бу дунёда фақат яхшилик қолади, деган сўзлари сира ёдимдан чиқмайди. Мустақилликка эришган мамлакатимиз учун ушбу пурҳикмат сўзнинг аҳамияти янада ошганлигини сўнгги воқеалар мисолида гувоҳи бўлиб турибмиз,—дейди Равшан ака.

Р. Раҳмоновни сайловчиларига берган ваъдаларини бажариш иштиёқи бир дақиқа бўлса-да, тарк этмайди. У кишини гоҳ «Гулистон» посёлкасига ичимлик суви қувурларини ўтказаётган ишчилар, гоҳ шаҳарнинг вокзал олди районида барпо этилаётган чойхона ва мактаб ўқувчилари даврасида учратасиз. Малик Работ қўрғонида ишга тушган гилам тўқиш цехи, «Гулистон»да барпо этилган масжид ва ҳаммом депутатнинг бевосита раҳнамолиги натижасида вужудга келди.

Иқтидорли олим, фалсафа фанлари доктори, профессор узоқ йиллардан буён миллий муносабатлар, миллатлараро маданий мулоқотлар муаммолари устида илмий изланишлар олиб боради. 60-йилларда Самарқанд, Тошкент сингари шаҳарларнинг илм даргоҳларида тадқиқотчи сифатида елиб-югуриб юрган олимнинг бугунги кунда ўнлаб шогирдлари бор.

Навоий педагогика институти ректори Равшан Раҳмонов бугун қутлуғ 50 ёшни нишонламоқда. Умр оқар дарё деганларидек, сониялар кўз очиб юмгунча йиллар ҳисобини беради. Инсон эса доимо қандайдир мақсаду матлаб сари интилади, югуриб-елади. Ниятлар элу-юрт манфаатига қаратилган бўлса, умр йўллари мазмунли, эътиборли бўлади.

Ж. САФОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Астаъфурулло

Ғирромлик қилаётган «Тулпор»

Айтайлик, кўчада кетаётиб, оёғингиз тагида юз сўмликни кўрдингиз. Ерда ётган пулнинг жозибаси бир бошқача-да, юрагингиз жиз этади. Топиб олганингиз учун ҳам у энди сизники, фақат ён-верингизга қараб, уч марта «Бу кимники?» десангизу эгаси чиқмаса, ҳалоли бўлсин, яхшиликка ишлатаверинг. Бироқ «Тулпор» ундай қилмади, ўша ҳолатда унинг эси оғиб қолади. Ахир тушунинг, у қандайдир юз сўмни эмас, 4 миллиону 123 минг сўмни «топиб» олганди-да. Ана сизга етти ухлаб тушингизга ҳам кирмаган омад!..

Келинг, яхшиси, масалага ойдинлик киритайлик.

1992 йилнинг 9 декабрида Бекободдаги металлургия заводига қарашли «РЦИС» («Регионал синаш ва сертификация маркази») кичик корхонаси ва Андижон шаҳридаги «Тулпор-92» хусусий кичик корхонаси ўртасида бартер усулида бир-бирига маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома тузилади. Шунга кўра, 1993 йилнинг 1 ва 4 январь кунлари бекободликлар 4 миллион 123 минг сўмлик пўлатни вагонларга юклаб, «Тулпор-92» номига жўнатадилар.

Юк етиб келгандан кейин «Шимолий Андижон» станциясидагилар, ҳужжатларда кўрсатилганидек, бу ҳақда «Тулпор» хусусий кичик корхонасига хабар беришади. (Шу ерда аниқлик киритамиз: «РЦИС» котибасининг эътиборсизлиги туфайли юк жўнатилганлиги ҳақидаги квитанцияда юк қабул қилувчининг номи «Тулпор» деб кўрсатилади. Аслида «Тулпор-92» деб расмийлаштирилиши керак эди. Чунки Андижон шаҳрида, худди бошқа ном қуриб қолганидек, яна бир шахсий корхона «Тулпор» деб аталаркан. Чалкашлик шундан бошланди). Ушбу корхона бошлиғи А. Содиқов ғойибдан келган бойликнинг «иси»ни чиқармай, дарҳол машиналарга жойлаб олиб кетади. Орадан 2—3 кун ўтгач, «Тулпор-92» нинг раҳбари Х. Зокиров «РЦИС» директори Р. Юсуповга юборилган юкни олмаганлигини маълум қилади. Юк манзилга аллақачон етиб келганлигини билгач, у «Шимолий Андижон» станцияси бошлиғининг ўринбосари Алимов номига 62907118 ва 63151062 — сонли вагонлардаги пўлат маҳсулотларининг кимга топширилганлигини аниқлаб беришни сўраб ариза ёзади. Бошлиқ эса ўз навбатида иккала вагондаги юкларни, ҳужжатларда кўрсатилганидек, «Тулпор» хусусий кичик корхонаси вакиллари ишончнома қоғозлари орқали олиб кетишгани ва бунда станция ходимлари йўриқнома қоидаларига хилоф иш тутмаганликларини билдириб жавоб хати йўллайди.

Шу тариқа масала ойдинлашади.

— Шундан кейин мен Содиқов билан учрашиб, ундан юкни қайтариб беришни сўрадим, — дейди Х. Зокиров. — Бироқ у «Бизнинг корхона номига ҳам металл келиши керак эди», дея рад этди. Кейинги гал эса қонуний ҳужжатларни кўриб, уларни расмийлаштириш чоғида чалкашлик бўлганлигини билгач, А. Содиқов айбини тан олди ва «Бу масалани ижобий ҳал қиламиз», деб ваъда берди. Афсуски, мана орадан уч ой вақт ўтса-да, ўз маҳсулотимизни ололмай сарсонмиз. Ваҳоланки, «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида» Қонуннинг 32-моддаси 3-бандида «...Ўзга фирма ва товар белгиларини, шунингдек, бир ишлаб чиқарувчининг буюмларини бошқа ишлаб чиқарувчининг буюмлари билан чалкаштириб юборишга (ўхшатишга) имкон берадиган ҳар қандай маълумотларни ўзлаштириб олишга йўл қўйилмайди. Бу масалаларда чиққан низолар суд тартибида ҳал қилинади», дейилган.

Ана шу ҳужжатга асосан Р. Юсупов «Тулпор» раиси А. Содиқовга йўл қўйган хатосини тўғрилашга чақирувчи расмий хат юборади. Унда бу масала 30 кун ичида ижобий ҳал этилмаса, хўжалик судига мурожаат қилишлиги билдирилади. Шунингдек, бу ҳақда у 13 апрелда вилоят прокурори У. Иномжонов номига мактуб юбориб, масалани ижобий ҳал этиб беришда ёрдам сўрайди. Ҳозирча бирорта янгилик йўқ. Бу низо, албатта, «РЦИС» кичик корхонасининг фойдасига ҳал қилинади. «Тулпор» эса ўзига дахлдор бўлмаган маҳсулотни онгли равишда ўзлаштириб олмоқчи бўлгани учун қонуний жавобгар бўлиши шаксшубҳасиздир. Бироқ ишбилармонга 3 ой мобайнида етказилган ҳам моддий, ҳам маънавий зарар хунини ким қоплайди?

Энди, мавриди келиб, «РЦИС» кичик корхонасининг фаолияти хусусида қисқача тўхталиб ўтсак. Унга, юқорида айтганимиздек, Рихсивой Юсупов раҳбарлик қилади. Ушбу корхона собиқ СССР парчаланиб, иқтисодий алоқалар узилган бир пайтда Россиядан Ўзбекистонга металл олиб келишни йўлни қўйди. Хусусан, қисқа муддат мобайнида 15.000 тонна металл хом ашёси келтирилиб қайта ишланди. Яъни ғоят зарур трубалар тайёрланди. Бундан албатта, завод ҳам, кичкина корхона ҳам фойда кўришди. Мазкур соф даромаддан эса республика «Маҳалла» хайрия жамғармасига 2 миллион сўм маблағ ажратилди. Шунингдек, шаҳар ободончилиги, мактаб ва боғчалар биноларини таъмирлаш ишларига ҳам моддий ёрдам кўрсатилди. Буларнинг ҳаммаси Рихсивой ака ҳалол, соғлом рақобатга асосланган тадбиркорликни йўлга қўйиб, халқ манфаати йўлида хизмат қилаётганини кўрсатади.

«Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик тўғрисида»ги Қонунда «Фуқароларнинг тадбиркорлик қобилиятини бутун чоралар билан ишга солиш, уларнинг ишбилармонлигини ошириш, тадбиркорликни ривожлантиришнинг ҳуқуқий кафолатларини белгилаш асосида бозор муносабатларини шакллантириш ва ривожлантириш жараёнларини жадаллаштириш» зарурлиги алоҳида таъкидланади. Шунингдек, мазкур ҳужжатнинг 1-моддасида: «Тадбиркорлик — мулкчилик субъектларининг фойда олиш мақсадида таваккал қилиб ва мулкий жавобгарлиги асосида, амалдаги қонунлар доирасида ташаббус билан иқтисодий фаолият кўрсатишдир», дейилади. Таассуфки, «Тулпор» хусусий кичик корхонасининг раиси А. Содиқов бу сўзларнинг маъносини тамомила тескари тушунганга ўхшайди. Бўлмаса, у ўзига тегишли бўлмаган катта суммадаги маҳсулотни «туя кўрдингми, йўқ» қабилида ўзлаштириб, дўппини чеккасига қўйиб, бемалол юрмаган бўларди. Ҳатто туёқли жонивор Тулпор ҳам бундай ғирромликни, бировнинг мулкини ошкора ҳазм қилишни ҳеч қачон ўзига эп кўрмасди.

Акром БЕРДИМУРОДОВ.

• Спорт • Спорт • Спорт

ФУТБОЛ

ОЛИЙ табақа жамоалари 8-тур учрашувларини ўтказдилар. «Нефтчи» ва «Пахтакор» учрашуви ҳақидаги шарҳни газетамизнинг олдинги сонида ўқидингиз. Энди турнинг қолган учрашувлари натижалари билан танишинг.

«Трактор» — «Навбаҳор» — 2:0,

«Чирчиқ» — «Косонсой» — 1:1,

«Динамо» — «Орол» — 2:1,

«Янгиер» — «Нурафшон» — 3:1,

«Темирйўлчи» — «Сўғдиёна» — 0:0,

«Наврўз» — «Политотдел»— 2:1,

«Шифокор» — МҲСК — 2:0.

Ўзбекистон чемпионатининг олий табақасида 4 майгача бўлган вазият:

	У	Ю	Т-Н	О
«Пахтакор»	8	6	19:6	13
«Нефтчи»	8	6	17:6	13
«Сўғдиёна»	8	4	12:5	11
«Навбаҳор»	8	4	10:7	11
«Темирйўлчи»	8	4	5:5	9
«Шифокор»	8	4	8:15	8
«Наврўз»	8	3	14:11	8
«Нурафшон»	8	3	8:8	8
«Косонсой»	8	2	6:7	8
МҲСК	8	3	8:13	6
«Трактор»	8	2	5:7	6
«Янгиер»	8	2	10:14	6
«Чирчиқ»	8	2	10:14	5
«Орол»	8	2	12:17	5
«Динамо»	8	2	5:11	5
«Политотдел»	8	2	12:17	4

Душанба куни биринчи табақа жамоалари ҳам навбатдаги тур учрашувларини ўтказдилар. Унда қуйидаги натижалар қайд қилинди.

«Сурхон» — «Кимёгар» — 5:0,

«Насаф» — «Маъданчи» — 0:1,

«Ситора» — «Норин» — 3:2,

«Машъал» — «Бахт» — 1:1,

«Боғдодчи» — «Прогресс» — 3:1,

«Атласчи» — «Зарафшон»— 2:0,

«Савай» — «Олмалиқ»—2:2,

«Шаҳрихончи» — «Локомотив» — 1:3.

Бу табақада Марғилоннинг «Атласчи» жамоаси 8 учрашувдан 15 очко жамғарган ҳолда пешқадамлик қиляпти. Кейинги ўринларда бораётган Термизнинг «Сурхон» жамоасида 14, «Боғдодчи»да 12 очко бор. Навбатдаги тур учрашувлари 13 май куни бўлиб ўтади. «Атласчи» ўз майдонида «Савай»ни қабул қилади. «Сурхон» эса Ҳаққулободда «Норин»га қарши майдонга тушади.

* * *

ЧИРЧИҚДА 1976 йилда туғилган ўсмирлар ўртасида Марказий Осиё давлатлари биринчилиги бўлиб ўтди. Мусобақага қирғизистонликлар етиб келмаганлиги учун улар ўрнига майдонга ёш чирчиқликлар тушишди. Бир даврали мусобақада барча рақибларини мағлубиятга учратган Ўзбекистон ўсмирлар жамоаси ғолиб чиқишди.

ТАЭКВОНДО

ЎТГАН ҳафтада ушбу якка кураш турининг асосчиси, халқаро таэквондо федерацияси президенти генерал Чой Хон Хи ватанимизга ташриф буюрди. У Марказий Осиёдан келган 50 дан зиёд қора белбоғ соҳибларига таэквондо сир асрорларидан сабоқ берди. Семинардан кейин ўтказилган кўрикка кўра ҳамюртларимиздан Н. Толибов, И. Худойқулов, Б. Пак ва Г. Ханлар 4-ДАН унвонига сазовор бўлишди. Республикамизда 300 га яқин спортчи 1-ДАН унвонига эга эканлигини инобатга оладиган бўлсак, 4-ДАН жуда юқори даражали кўрсаткичдир.

Р. ЖУМАЕВ
тайёрлади.

• Байрамларимиз

ОМОН БЎЛСИН ЮРТИМИЗНИНГ ЧАВАНДОЗЛАРИ

Халқимиз Наврўзни катта шодиёналик билан ўтказди. Бу байрам янги анъаналар билан бойиб бормоқда. Битта жонли мисол келтирсам, Деҳқонобод районидаги тоғли Ибн Сино номли ижара хўжалигида икки йилдан бери чавандозлик мусобақаси ўтказилади. Маҳаллий аҳоли буни «кўпкари» деб атайди. У, асосан тўйларда ўтказиларди. Тўй соҳиби ва унинг оғайнилари, ёру биродарлари, дўстлари, оилалари ёки ўз номидан биттадан соврин ташлашади. Албатта, совринлар турлича, яъни пул, буюм, мол ва бошқа нарсалардан иборат бўлади. Чавандозлар улоққа ташланмасдан баковул навбатдаги совринни ва унинг эгаси номини эълон қилади. Эпчил, чаққон баҳодирлардан бири улоқни тегишли маррага олиб чиққач, баковул «Ҳалол! Ҳалол!!...» деб хитоб қилади. Шундан кейин айтилган соврин ўша азаматга берилади, ҳалоли бўлсин...

Дарвоқе, отлар хусусида икки оғиз гап. Умар Ҳайём ўзининг «Наврўзнома»сида таъкидлаганидек, «Айтадиларки, тўрт оёқлилар ичида отдан яхшиси йўқ, чунки у ўтловчи тўрт оёқлиларнинг подшоҳидир». Бу асарда «тўрт» оёқлилар подшоҳи»нинг 41 тури ҳақида маълумот берилган. Ҳозирги кунда отнинг аксар вазифаларини техника эгаллаган бўлса-да, бир ҳақиқатни эсдан чиқармаслик лозим. Яъниким, от миниш инсон саломатлиги учун жуда фойдалидир. Шунинг учун турғунлик йилларида йўл қўйилган хатолар асоратини тугатиш кечиктириб бўлмайдиган масала. Донг таратган не-не зотли тулпорлар ўша вақтлари гўштга топшириб юборилди. Энди санасангиз, қорабайирлар, саман, бўз, жийрон, оқ тулпорлар сафи анча камайиб кетганига воқиф бўласиз. Буни айтишдан муддао шуки, айрим хўжаликларда отчилик фермалари борлигидан фойдаланиб, тулпорлар зотини кўпайтириш яхши йўлга қўйилса, келажак авлод олдида уялиб қолмасдик.

Замин қадар халқимизнинг бағри кенг, кўнгли саҳий. Кенгликда ва сахийликда эса ҳикмат кўп. Шу боисдан деярли барча удумларимиз қон-қардош халқларнинг ижтимоий-маданий ҳаёти билан чамбарчас боғланиб кетган. Бунинг илдизи минг йиллар нарига бориб тақаладики, шу давргача улар ҳар томонлама ўрнатилган алоқалар жараёнида дўстпарварлик асосида шаклланди ва ривожланди. Асрлар оша бизгача етиб келган «Пойга», «Чиллак», «Чўп ўйини», «Ёнғоқ ўйини», «Оқ теракми, кўк терак», «Чавандозлик», «Кураш» янглиғ ўйинлар халқимиз феъл-атворининг белгиларидир. Шунингдек, она табиатни эъзозловчи, меҳнатни шарафловчи, маданиятни тарғиб қилувчи, динни улуғловчи ва оилавий-хусусий байрамлари ҳанузгача ўз салоҳиятини йўқотган эмас. Аксинча, тобора бойиб бориш билан бир қаторда янги-янги замонавий байрамларга асос бўлиб хизмат қилаяпти. Масалан, кўп минг йиллик «Меҳржон» таъсирида 1926 йилдан «Қуш байрами» ташкил этилган бўлса, муқаддам «Гул байрами» уюштирилган эди. «Оқ олтин» ижодкорлари шижоатини таранну́м этувчи «Уруғ қадаш», ундан сўнг «Биринчи гул» тантаналари яхши ниятда бошланиб, «Ҳосил байрами» билан ниҳоясига етиши ҳам анъанавий тус олмоқда.

Шубҳасиз, соҳибкорлар-у боғбонлар ҳам қўл қовуштириб туришмайди. Уларнинг пешона тери «Қовун сайли», «Узум сайли», «Анор сайли», «Олма сайли»дек хушҳол дамларда ўз баракасини кўрсатади. Ўтган йили пойтахтимизда ўтказилган «Қовун сайли» бундай анъаналарни давом эттиришга бўлган иштиёқни кучайтириб юборди. Яхлит хулоса қилиб айтганда, Ватанимиз — бебаҳо гўша. Уни ҳар бир фуқароси бағри кенг ва сахий халқ яшаётгани учун ҳам севади, ардоқлайди, унга хизмат қилади, топиниб яшайди, талпиниб кун кечиради...

Сафар ОЛЛОЕР.

ЭЪЛОН

КОНСОРЦИУМ TEKNESIS = INFO

Янги келган маҳсулотлар

IBM PC/AT - 286, 386 ,387 негизида дастурий-техникавий мажмуилар.

"MBL","UNIMEX" фирмасининг 5,25 дискетлари.
Экран муҳофазаси фильтри /тўрсимон/ .
"CITIZEN 839", "CEDAR B86" калькуляторы.
"PANASONIC KX-50B" телефакси .
"CANON 3525" ксерокси икки рангли /қизил, қора/.

☎ 67-25-57, 67-85-86 ☎

СИЗЛАРИ БИЛАН БИРГА - КЕЛАЖАККА!

Тошкент архитектура-қурилиш институти жамоаси «Ўзбек тили» кафедрасининг катта ўқитувчиси Лола Мўминовага онаси

Анвар МЎМИНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент Давлат иқтисодиёт университети жамоаси «Макроиқтисодиёт» кафедрасининг катта ўқитувчиси А. Баҳромовга отаси

Ўсмонхон Эшонхон ота БАҲРОМОВ-

нинг вафот этишлари муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Давлат телерадио компанияси жамоаси жумҳурият радиоси диктори Тўфа Аҳмедовага онаси

Муҳаррам МАМАТОВА-

нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзнефтгазқазибчиқариш» давлат-акционерлик бирлашмаси жамоаси қазиш ишлари Сурхон бошқармасининг бошлиғи В. Иброҳимовга отаси

Холид ИБРОҲИМОВ-

нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚУЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳамаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—237. 105466 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 02.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6